Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України ♦ № 120 (1120) ♦ Субота, 1 липня 1995 року ♦ Ціна договірна

Завтра — День працівників морського і річкового флоту

Ах, Посейдон, ах, Аполлон!..

... і свято це стоїть ближче до всенародних, аніж до вузькопрофесійних: за тих,хто в морі, не лінується випити жодна чесна людина, а послухати бесіду морського вовка не відмовиться навіть космонавт, не кажучи вже про молодих хлопців і дівчат усякого віку. Бо вода дає силу і красу, згадайте лишень могутнього бога Посейдона, а ще згадайте, що бог мистецтв Аполлон народився таки не на суші, а в морі. Більше того, вони були нашими хлопцями: Посейдон — очевидно що наш, бо з тризубом не розлучався, а ім'я Аполлона окремі наші сміливі історики виводять від імені водяної істоти «ополоник», яку росіяни чомусь перейменували на «головастика». От як далеко сягає наша морська краса і слава. Ви скажете, що нині вона не настільки блискуча, але ж справжній моряк, якщо він не пірат, ніколи не був надто багатим, і навіть великий Колумб теж довго не міг знайти спонсора на те, щоб спорядити три маленькі каравели й відкрити Америку. А потім вони чесно поділилися: слава дісталася морякам, а вигода — спонсорам...

Фото Олександра КРЕМКА.

Виборців убивають, а в депутатів свої проблеми...

Через те, що не було кворуму, пленарні засідання сесії Верховної Ради Криму, які мали відбутися цього тижня, зірвано. Хоча здавалося, що трагічні події на сході півострова 23 і 25 червня згуртують депутатів, відкинуть на задній план взаємні образи, амбіції. Та ні, гору взяли саме вони.

(Закінчення на 2-й стор.).

Мала приватизація: 14% від плану

За підсумками чергового засідання уряду України 29 грудня відбувся брифінг за участю голови Фонду держмайна України Юрія Єханурова. На засіданні Кабінету міністрів він був доповідачем з питання «Про хід виконання Указу Президента України від 30 грудня 1994 року «Про заходи щодо прискорення процесу малої приватизації в Україні». Юрій Єхануров зазначив, що за п'ять місяців нинішнього року було приватизовано від запланованого лише 14 відсотків таких об'єктів, що належали загальнодержавній і комунальній власності. На урядовому засіданні було визнано незадовільним стан виконання Указу Президента, на що звернено увагу керівників Фонду держмайна і місцевих Рад народних депутатів.

Як повідомляє Укрінформ, на засіданні уряду розглядалися питання, про виконання президентського Указу про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, які незаконно перебувають за її межами, про стан виконання товарних поставок і розрахунків за природний газ у нинішньому році та про сплату минулорічної заборгованості за нього.

Стихійне лихо у Кіровограді

Поламані і викорчувані дерева, закидані відчахнутим гіллям вулиці, пошкоджені електродроти — такий вигляд має місто у ці дні. Тільки-но ремонтники Західного підприємства електричних мереж усунули сто розривів на лініях, як новий шквал швидкістю 24-25 метрів на секунду разом зі зливами знову обірвав дроти. Міські служби докладають усіх зусиль, аби забезпечити струмом хлібозаводи, лікарні та інші важливі об'єкти. Комунальники прибирають з вулиць гілля та повалені дерева. І все це — під проливним дощем.

ЛЮДИ, ЯКИМ МОЖНА ДОВІРИТИ ТАЄМНИЦЮ

Учора в Києві завершилося засідання Координаційної Ради Міжурядового фельд'єгерського зв'язку.

Як повідомив Центр громадських зв'язків МВС України, у 6-му засіданні Ради брали участь представники 12 країн СНД, що підписали 1993 року Угоду про Міжурядовий фельд'єгерський зв'язок, а також присутній в статусі спостерігача начальник Державної фельд'єгерської служби Латвійської Республіки. Обговорено низку питань, що регламентують діяльність кур'єрів, зокрема, актуальні (за умов складної криміногенної обстановки) проблеми застосування зброї під час супроводу кореспонденції на іноземній території .

До речі, військово-кур'єрський зв'язок — це єдина служба, що діє традиційно чітко і злагоджено в єдиному «союзному» просторі.

На засіданні прийнято постанови про почесну грамоту і нагрудний знак МФЗ, про порядок оформлення та упаковки кореспонденції.

Читайте у суботньому випуску

Парламентська хроніка

Чи до відзначення особливих заслуг?

Денне засідання 29 червня

Саме така думка переважала в багатьох депутатів, коли сесія приступила до обговорення проекту закону «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною». Цей закон має визначати основні засади державної політики щодо громадян, які мають значні заслуги у сфері державної, громадської та господарської діяльності, досягнень у галузі науки, культури, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту. Закон передбачає призначення таким особам пенсій у підвищеному розмірі, а також надання їм відповідних пільг.

Ось на цьому позиції депутатів і розійшлися. Одні закликали визнати право громадян зі справді особливими заслугами (Герої Радянського Союзу та Герої Соціалістичної Праці, кавалери трьох орденів Слави та Трудової Слави, матері-героїні, народні та заслужені артисти, діячі науки, спорту, льотчики-випробовувачі та ряд інших) на пенсію для забезпечення більш чи менш пристойного життя. До того ж це переважно люди похилого віку, а тому треба поспішати, бо дехто з них може не дочекатися визнання державою їхніх заслуг. До речі, таких людей, за попередніми підрахунками, налічується в Україні лише трохи більш як 16 тисяч чоловік.

Депутати ставили питання й в іншій площині: чи на часі говорити про особливі заслуги і надання відповідно особливих пенсій та встановлення пільг тоді, коли не розв'язано питання соціального захисту основної маси населення? Звідси пропозиції — або відкласти розгляд закону до ліпших часів, або прийняти його, але вводити у дію після розв'язання питання щодо гарантованого соціального захисту населення. Були й такі твердження: приймуть цей закон тепер чи не приймуть, а коштів все одно немає...

Зрештою, зійшлися на тому, щоб доручити Кабінету міністрів за 10 днів доопрацювати закон про пенсії (він майже готовий) і після цього повернутися до закону про пенсію за особливі заслуги. За цю пропозицію проголосували 224 депутати.

Без обговорення прийняли проект закону про музеї і музейну справу (друге читання).

Зате не так безболісно далося обговорення питання про вилучення та надання земельних ділянок для несільськогосподарських потреб. Адже йшлося про захист інтересів держави проти розбазарювання землі. Слушна була думка про те, що, розв'язуючи такі питання, народні депутати повинні брати їх під свій контроль.

Нарешті, обговорено зауваження Президента до Закону «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про бюджетну систему Української РСР». Депутати визнали неприйнятним зняття відповідальності з офіційних осіб за невчасне подання бюджету на розгляд Верховної Ради та за порушення у використанні бюджетних коштів. У результаті поіменного голосування лише 199 депутатів підтримали зауваження Президента. Цього виявилося недостатньо для прийняття документа.

Іван ДМИТРЕНКО.

Депутати святішими від папи римського не стали. Поки що ...

Ранкове засідання 30 червня

Робочий день депутатів розпочався з обговорення проекту Положення про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними та Закону України про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів. Щоправда, майже година робота (а подеколи вона виливалася в бурхливі дискусії) над цим документом успіхів не принесла. Проект Положення двічі не мав підтримки залу: по-перше, спочатку в ньому не виявилося потрібної кількості голосів, по-друге, значна частина депутатів не хотіла стати, за словами С.Драгомарецького, святішими від папи римського. Мовляв, чому Кабінет міністрів та адміністрація можуть одержувати житло без епітета «службове», а парламентаріям пропонують його не уникати. В результаті проєкт Положення взагалі зняли в обговорення.

Оскільки службові приміщення «втратили актуальність», депутати приступили до глобальнішої проблеми — обговорення в другому читанні проекту концепції державної житлової політики. Голова Верховної Ради Олександр Мороз нагадав депутатам, що вони розглядають не закон, а саме концепцію, в яку закладають принципи, а не конкретику. Депутати з принципами погодилися, але про конкретику поговорити також хотіли. Зокрема, чому концепція передбачає для певних категорій переваги у безплатному одержанні житла, для інших — ні. Доповідач Анатолій Дронь аргументував основним принципом, з якого випливає концепція: життя поділилося на тих, хто може заробляти, і хто — ні. І це треба чітко усвідомлювати творцям законодавства про житлові питання.

Після обговорення доповнень і зауважень від фракцій і окремих депутатів парламентарії схвалили концепцію державної житлової політики майже одноголосно, після чого прийняли постанову (з доповненнями) про порядок введення її в дію.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Виборців убивають, а в депутатів свої проблеми...

(Початок на 1-й стор.).

Уже в середу вранці на початку пленарного засідання намітився другий сценарій його проведення. До порядку дня знову (уже вкотре!) було запропоновано внести і питання про недовіру та відставку президії і Голови Верховної Ради автономії. Але цю пропозицію сесія не підтримала — не вистачило голосів. Тож депутати приступили до з'ясування причин і наслідків масових безпорядків з людськими жертвами (тільки вбито 5 чоловік) у східному регіоні. Керівники уряду, міліції, Служби безпеки, Меджлісу відтворили хронологію трагічних подій, дали їм оцінку. Було названо і деякі нові подробиці того, що сталося. На сесії пролунала думка, яку поділяє керівник кримської міліції генерал-майор Віталій Кириченко, що масові виступи кримських татар були не стихійні, а організовані. Адже правоохоронні органи виявили зброю, яка належала учасникам сутичок, та пляшки із запалювальною сумішшю. До того ж погромники знищували і спалювали торговельні об'єкти не всі підряд, а вибірково. Тобто можна зробити висновок, що операцію готували.

На сесії наголошувалося, що цей конфлікт має насамперед економічно-криміногенну основу, але якщо його вчасно не погасити, він може перерости в міжетнічний, а це вже дуже небезпечно. Ось чому законодавцям слід діяти рішучіше, не гаяти часу. Однак гору в парламенті взяли внутрішні незлагоди, відновилося протистояння полярних сторін. Вечірнє засідання сесії в середу зірвано — не було кворуму. Уранці в четвер електронне табло в сесійному залі знову не висвітило кількості депутатів потрібної для початку роботи пленарного засідання. Хоча їх у залі було більше, ніж зареєструвалося. Отже, довести справу до кінця і прийняти постанову щодо стабілізації обстановки на сході Криму депутати не змогли знову. Голова Верховної Ради Сергій Цеков, попередивши, що списки тих, хто зриває пленарні засідання, а це депутати від фракцій «Реформи», «Аграрії», «Крим», «Курултай» та групи «Крим», будуть опубліковані, оголосив перерву в роботі сесії до наступної середи.

Причиною «бойкоту», оголошеного вищеназваними фракціями та групою, як з'ясувалося, стало небажання парламентської більшості внести до порядку дня питання про недовіру та відставку Президії і Голови Верховної Ради. Схоже, парламентською більшістю незабаром називатиме себе «опозиція» (ті самі фракції і група), заявив депутат Анушеван Данелян. «Опозиція» вже зібрала 51 голос за відставку Сергія Цекова і цієї кількості достатньо для того, щоб питання про ротацію керівництва кримського парламенту порушити знову. Можливо, саме ця обставина змусила спікера не ризикувати, а зайняти звичайну — вичікувальну позицію. І, мабуть, тому він двічі переносив пленарні засідання, незважаючи на те, що в залі пропонували інше. Наприклад, оголосити перерву і провести міжфракційну нараду. Можливо, до чогось домовилися б, і в роботі сесії не було б холостого ходу.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Генеральний прокурор усе знав. Але мовчав

Найкращий критерій оцінки діяльності не тільки прокуратури, а й будь-якого іншого державного органу — добробут громадян і захищеність їхніх прав та свобод. Проте кадрова політика, яка проводилась Генпрокуратурою не відповідає вимогам сьогодення. Її керівництво, отримавши повідомлення про дії прокурорів на місцях, що містять у собі ознаки кримінальних злочинів, направляло іноді на кілька днів своїх представників, які, смачно поївши та попивши в компанії піднаглядних, покепкувавши з безсилості заявників і хизуючись своєю недосяжністю, від'їздили до Києва. Водночас, скажімо, працівник генпрокуратури п.Кириленко обурювався тим, що я маю дуже багато фактів та документальних свідчень, отриманих від працівників правоохоронних та судових органів.

Я доповів у Генеральну прокуратуру і про незаконні арешти та затримання, які здійснювали прокурор Комсомольського району п.Янцев та прокурор Скадовського району п.Меркуш. Заарештовували і працівників міліції, і громадян з інших міст України, яких згодом суд виправдав. А ці факти, якщо дотримуватися закону, повинні були тягти за собою кримінальну відповідальність прокурорів за ст.173 Кримінального кодексу.

Прокурор Херсонської області О.Христенко зі своїми підлеглими, насамперед із заступником А.Семеновим, став на шлях приховування правопорушень і злочинів.

І прокурор області, і представники генпрокуратури протягом тривалого часу покривали незаконні дії звільненого нині начальника Херсонського УМВС. Й досі прокурор області не зреагував на незаконне отримання квартир багатьма службовими особами.

Прокурор області і генпрокуратура укривають також незаконне отримання житла генералом УСБУ О.Бесарабом. І не дають ходу розслідуванню фактів отримання ним хабара. Водночас О.Бесараб досі не може встановити винних у порушених кримінальних справах щодо контрабанди, бо там задіяний один з перших заступників голови обласної Ради.

У вищу наглядову інстанцію надходила інформація про те, що прокурори міської прокуратури незаконно отримували машини, а вже згадуваний прокурор Комсомольського району М.Янцев за рахунок колективного підприємства збудував собі гараж. За порушення порядку заняття підприємницькою діяльністю, що передбачено ст.148-3 Карного кодексу України, при достовірних фактах і свідченнях, з подачі генпрокуратури М.Янцев отримав лише догану.

У Херсоні та області, як і в багатьох інших місцях України, має місце зрощення працівників міліції з прокурорами з метою організації злочинної діяльності. Так, «скооперувавшись», начальник Скадовського райвідділу міліції п.Лук'янченко та прокурор цього району п.Меркуш незаконно затримували громадян, що приїжджали в район захищати свої права, зневажені іноземцем, власником сумно відомої фірми «Граф Монте Крісто комерц», що завдав Україні збитків не на один мільйон доларів і зараз притягується до кримінальної відповідальності. Районний прокурор дозволив собі навіть нахабну неправду у відповідь на мої звертання.

Так, у відповіді від 17.05.1995 р. на моє ім'я містилося брехливе твердження про те, що нібито документ, копію котрого я вимагав, до прокуратури міста Скадовська не надходив і ніяких вказівок на його виконання працівниками міліції він, пан Меркуш, не давав. Мені, юристу за фахом, було не дуже важко спіймати прокурора на неправді, отримавши відповідні ксерокопії документів, яких буцімто в очі не бачив прокурор.

Діяльність облпрокуратури свідчить, що проти справжніх злочинців, особливо від бізнесу, справи не порушуються, а навпаки — шляхом незаконного позбавлення волі в інтересах когось усувають реальних конкурентів або ж отримують додаткову «дійну корівку».

Працівники міліції стверджують: незаконні дії прокурора М.Янцева заохочуються мовчанкою (отже, згодою?) обласної прокуратури, оскільки матеріали, направлені в цю інстанцію, також не отримали свого законного вирішення протягом тривалого часу.

На вимоги народних депутатів прокурори, М.Янцев та А.Семенов, порушуючи діюче законодавство, зухвало не прореагували, як і на проведення ревізії в одному з будівельних управлінь, не звертають увагу на перешкоди, які чинять працівникам КРУ службові особи.

Багато разів я особисто зустрічався з Генеральним прокурором, передавав матеріали про нові факти зловживань і правопорушень прокурорів, а він казав, що знає про неподобства Янцева і Семенова, і обіцяв обов'язково усунути їх з посад. Однак слова лишилися словами.

А тому висновок однозначний: В.Дацюк винен у тому, що порушники-прокурори продовжують працювати, що не відбуваються необхідні кадрові зміни.

Отож були всі підстави для звільнення Генерального прокурора України з посади відповідно до ст.2 Закону «Про прокуратуру».

Так звані «центрові» справи лише крихти в порівнянні з тим, від чого потерпіла Україна, її громадяни, а В.Дацюк спекулював цим протягом тривалого часу...

...Деякі народні депутати, працівники Адміністрації Президента вважають, що президент після підписання Конституційної угоди не мав права звільняти В.Дацюка без подання Л.Кучми. Таке твердження хибне і юридично невмотиване. В.Дацюк призначався на посаду без подання Президента. А це означає, що ВР не зв'язана зобов'язаннями узгоджувати конкретне звільнення з посади генпрокурора з Президентом. Ст.44 Закону «Про державну владу і місцеве самоврядування» має конкретну норму: «Генеральний прокурор України призначається і звільняється з посади Верховною Радою за поданням Президента України» (підкреслення моє), тобто звільнення за поданням могло мати місце лише у тому разі, коли б йому передувала процедура призначення за поданням Президента.

Глава Адміністрації Президента Д.Табачник оцінює таке рішення Верховної Ради як незаконне. Отож нехай він насмілиться й умовить Л.Кучму направити у Верховну Раду подання щодо призначення В.Дацюка, з усіма його кричущими недоліками і порушеннями законів, на посаду Генерального прокурора...

Тоді усе усім стане ясно.

Сергій КИРИЧЕНКО,
член Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією, депутатська група «Реформи».

Огляд

ДОЛАР, ГОУ ХОУМ

***НАРЕШТІ** це має статися — з 1 серпня нинішнього року набере чинності рішення Національного банку України про заборону використання на території нашої держави іноземної валюти як засобу платежу. Причому, за всіма ознаками, цього разу НБУ не просто закликатиме долар йти додому, а наполягатиме на безумовному виконанні цього рішення. Як відомо, такий крок планували здійснити ще 18 лютого 1995 року, проте, у зв'язку з «настійливими вимогами уряду» (ця фраза містилася у посланні уряду до НБУ), Національний банк змушений був відступити. Проте сьогодні вже можна сказати, що насправді цей відступ був наступом. Бо відразу після того, як термін запровадження рішення про заборону використання валюти було відстрочено, НБУ провів цілий ряд локальних операцій з витіснення іноземних валют.*

Насамперед Національний банк ухвалив рішення про те, що всі ліцензії на здійснення торгових операцій і надання послуг в іноземній валюті мають бути перереєстровані. Причому передбачалося, що нові ліцензії видаватимуть лише фірмам, середньомісячний оборот яких у 1994 році становив не менш як 70 тисяч доларів США. Голова НБУ Віктор Ющенко передбачав, що такі ліцензії буде поновлено не більш як 500 фірмам із 1900, що володіли правом торгівлі за валюту. Насправді, ця цифра виявилася вдвічі менша — ліцензії було поновлено лише 250 фірмам, а 1650 (незважаючи на настійливе прохання уряду) було запропоновано перейти на розрахунки у національній валюті. Крім того, у квітні поточного року внесено зміни до Декрету «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», згідно з котрими будь-яким організаціям заборонялося виплачувати громадянам України заробітну плату в іноземній валюті.

Проте недовго музика гратиме і для фірм, які отримали нові ліцензії — Національний банк прийняв рішення з 1 серпня 1995 року взагалі заборонити використання на території України іноземної валюти як засобу платежу. Відразу зауважимо, що тут не йдеться про право кожного громадянина купувати чи продавати валюту або використовувати її як «домашню банку» для захисту заощаджень. Однак надалі, щоб купити якийсь товар, її потрібно буде обміняти в обмінному пункті на національні гроші. Зазначимо, що на початок 1995 року у загальному товарообігові країни частка фірм, що мали право торгувати за валюту, становила близько 9 відсотків. Саме з огляду на це деякі економісти висловлюють побоювання, що після 1 серпня Україна зіткнеться із нестачею карбованцевої маси.

Які наслідки рішення НБУ? З 1 серпня поточного року підприємства, що мали валютні ліцензії, втрачають право приймати готівкову іноземну валюту, а прийняту до цього валюту має бути не пізніше 31 липня інкасовано уповноваженими банками. Забороняється приймати готівкову валюту до статутних фондів підприємств, стягувати комісійну винагороду за посередницькі послуги у валюті. Крім того, уповноважені банки зобов'язані приймати виручку у готівковій іноземній валюті від підприємств-порушників на блокований рахунок без права зарахування її на поточні валютні рахунки. Причому цю валюту протягом п'яти днів продаватиме уповноважений банк на міжбанківському валютному ринку, а карбованцевий еквівалент зараховуватиме на рахунок підприємств. Передбачено, що до порушників заборони застосовуватимуть штрафні санкції.

Разом із тим слід зазначити, що й після 1 серпня дія цієї заборони не поширюватиметься на деякі підприємства. Зокрема, йдеться про так звані магазини безмитної торгівлі (в портах та аеропортах, що відкриті для іноземного сполучення, інших місцях, визначених митними органами); готелі, де обслуговують іноземних туристів (за умови встановлення касових апаратів та забезпечення окремого обліку надходжень у валюті); продаж квитків на території міжнародних портів, аеропортів, вокзалів; митні платежі фізичних осіб; платежі за надані послуги нерезидентам по візовому обслуговуванню тощо. Крім того, ця заборона не поширюється на готівкову валюту, одержану автотранспортними підприємствами, що здійснюють міжнародні пасажирські перевезення у прикордонних з Україною зонах та на невикористані залишки валюти, раніше отриманої підприємством чи організацією для сплати готівковою іноземною валютою витрат, пов'язаних із виїздом у відрядження, а також для оплати готівковою іноземною валютою інших витрат, дозволених НБУ. Отже, двері, на які Національний банк вказує долару, відчиняються чимраз ширше.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

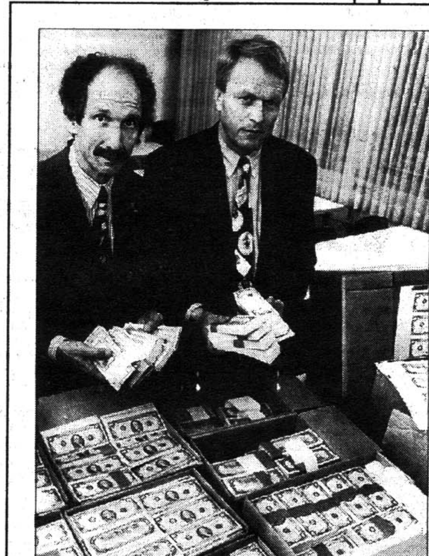

Точка зору

Можемо заробити на експорті інвалюти

***ВИРАЗНЕ** бажання НБУ витіснити іноземні валюти за межі українського грошового обігу, судячи з усього, не є забаганкою виняткою НБУ. Неприязнь до всюдисущого долара починає утверджуватися і на рівні комерційних банків України. Головною причиною є розуміння того, що інвалюта — готівкова та інша — вельми небезпечний конкурент тих, хто оре вітчизняну банківську ниву.*

За найскромнішими підрахунками, зараз в Україні у внутрішньому обігу перебуває близько 5 млрд доларів. Помноживши цю суму на курс купона до долара, приміром на сьогоднішні 150 тис за долар, отримаємо суму, яка могла б істотно збільшити банківський капітал країни. Візуальний ефект прибутковості доларотримання, що постає під час спостереження падіння курсу купона, перешкоджає більшості можливих клієнтів оцінити вигідність навіть валютних рахунків у банках.

Виявляється, проте, що за певних обставин комерційні банки України можуть відхопити левову частку цієї суми як кредитових ресурсів. Цей час може настати у тому разі, якщо НБУ вдасться, нарешті, більш-менш успішно реалізувати свою стару ідею про істотне обмеження внутрішньоукраїнського обігу іноземних валют. Справа навіть не в тому, що налякані громадяни візьмуть в облогу депозитні відділи комерційних банків, аби вкласти туди своє купонне надбання, а в тому, що інвалюта, яку виганяють на історичну батьківщину, спричинить потік товарних цінностей. Свого часу за кожну іноземну грошову купюру було віддано щось еквівалентне за вартістю. Проте відповідного припливу в Україну західних товарів і технологій не дочекалися — отримані грошові знаки захрясли у внутріукраїнському обігу як твердий замінник вкрай нетвердої національної грошової одиниці.

Склалося досить цікаве становище — Україна віддала за кордон товари та інші цінності на суму щонайменше 5 млрд «зелених», проте, у відповідь товарів і послуг не одержала. Іншими словами, ми можемо стверджувати про наявність за кордоном боржників, у яких ми відмовляємося вимагати належні нам цінності на суму 5 млрд доларів.

Вилучена з української економіки і невідшкодована відповідною кількістю імпорту сума товарних цінностей зменшує здатність НБУ проводити неінфляційну емісію власних грошових знаків. У разі вдалої репатріації інвалюти в сферу винятково міжнародного торговельного та іншого обігу НБУ отримає змогу додатково віддрукувати відповідну суму національної валюти, не знижуючи її курсу.

Таким чином, за дотримання інтересів нинішніх власників інвалюти, НБУ отримує в своє розпорядження величезні кредитові ресурси, які, в свою чергу, можна позичити урядові (бажано небагато) і комерційним банкам.

Звичайно, більшість власників іноземної валюти, звиклих до варварського стилю здійснення українських реформ, остерігаються того, що раптова заборона використання іноземної валюти у внутріукраїнському готівковому і безготівковому обігу спричинить неможливість її ефективного використання, а відтак і знецінювання. Тому НБУ під час здійснення свого наступу на іноземні валюти має створити цим валютам всі умови для почесного відступу через валютні рахунки українських банків, які мають можливість працювати з закордонними банками та фірмами.

Володимир МАРТИНЮК.

Ювілейний коментар

Спогади про рубльову зону

1 липня 1995 року минає третя річниця з тих пір, як купон НБУ став де-факто українською валютою. Українська валюта народилася шестимісячною і залишалася безіменною до 12 листопада 1992 р. Це народження відбулося «автоматично» в результаті запровадження в Росії з 1 липня 1992 р. нового порядку розрахунків «з країнами СНД» — купівля товарів у Росії на рублі обмежувалася сумами, одержаними цими країнами від експорту продукції в Росію. Інакше кажучи, було змінено статус рубля — рубль фактично став російською грошовою одиницею. При цьому уряд Росії зняв із себе відповідальність за борги російських (державних) підприємств, багато з яких виявилися неплатоспроможними внаслідок жорсткої монетарної політики, яку провадив російський уряд.

В результаті на кінець 1992 р. заборгованість російських підприємств за українські товари становила понад 350 млрд. руб., або приблизно $1 млрд за курсом Центрального банку Росії. Таким чином, українські підприємства кредитували російську економіку за умов швидкої інфляції в Україні (понад 200% на рік). Це призводило до нарощування девальваційного потенціалу української валюти, яка ще не стала «єдиним законним засобом платежу в Україні». Завершення «інкубаційного» процесу перетворення купона на український карбованець було відзначене (з 12 по 19 листопада 1992 р.), черговою девальвацією «купоно-карбованця» (з 403 до 647 крб./дол.). Дії Росії повністю відповідали правилу, згідно з яким брати кредити треба лише тією валютою, обмінний курс якої, як очікують, має знизитися. Що ж до купона, то його девальвація була неминуча.

Не вдалося уникнути значного знецінення карбованця й надалі. Відзначимо, що головним стимулятором швидких інфляційних і девальваційних процесів є збільшення темпів зростання грошової маси. Це твердження доведене на прикладах багатьох країн, і Україна тут не є винятком. З 2 липня 1992 р. по 9 червня 1995 р. офіційний обмінний курс карбованця щодо долара США зменшився в 1158 разів (зі 125 до 145100 крб./дол.). При цьому майже в стільки ж разів збільшився обсяг карбованцевої готівки в обігові.

На момент запровадження національної грошової одиниці — українського карбованця — курс готівкового долара значно перевищував біржовий курс, який, у свою чергу, був вищим, ніж офіційний. Наприкінці березня 1993 р. (після набуття чинності декретів Кабінету міністрів про валютне регулювання) всі три курси наблизилися й після чергової девальвації карбованця встановилися близько 3000 крб./дол.

Кредитна емісія у червні 1993 р. (спрямована в аграрний сектор економіки) призвела до падіння біржового (офіційного) курсу карбованця. З 12 серпня 1993 р. офіційний курс карбованця було (що порушувало Декрет КМУ про валютне регулювання) зафіксовано на рівні 5970 крб./дол., а біржовий курс долара зростав (до 31 тис. крб./дол.) із середньомісячним темпом 82% (128500% річних!) аж до припинення торгів на УМВБ 4 листопада 1993 р. (з грудня 1993 р. почали проводитися валютні аукціони НБУ).

Після дворазової девальвації карбованця в листопаді—грудні 1993 р. офіційний курс 12610 крб./дол. зберігався до 15 травня 1994 р. Потім з 16 травня по 2 липня курс долара підвищився до 19,5 тис крб/дол. із середнім темпом зростання 26,6% на місяць і з 13 серпня по 22 жовтня — до 43 тис крб./дол. зі середньомісячним темпом зростання 36,6 на місяць. З кінця серпня до початку грудня 1994 р. темп зростання аукціонного (а потім і біржового) курсу долара був 38% на місяць. Темп зростання курсу готівкового долара у серпні— грудні дорівнював 39—48,5% на місяць. У грудні 1994 р. біржовий курс готівкового долара встановився на рівні 110 тис.крб/дол., а курс готівкового долара коливався близько 135 тис. крб./дол.

З 31 жовтня 1994 р. офіційний обмінний курс карбованця щодо долара США знову почав встановлюватися в результаті торгів на УМВБ. Однак повернення до весни 1993 року не сталося. Після короткочасної «уніфікації курсів» на рівні 80 тис крб./дол. (не без допомоги постанови правління НБУ) курс готівкового долара почав швидко зростати і вже до 14 листопада перевищив офіційний (біржовий) курс в 1,6 раза.

Зростання курсів долара у серпні—листопаді 1994 р. з темпами 38—48% на місяць свідчило про те, що стан економіки України був наближений до гіперінфляційного(у вересні почав помітно зростати темп інфляції). Тому відносна сталість курсів карбованця до долара США, що мала місце в грудні 1994 р., і порівняно повільне падіння курсів карбованця (з середнім темпом приблизно 5% на місяць) у січні—червні 1995 р. не означали ані «стабілізації курсу», ані тим паче «зміцнення карбованця». «Стабілізація» мала штучний характер, що в першу чергу підтверджено збереженням режиму «двох курсів»: високого (офіційного) й низького (ринкового) валютних курсів карбованця. Стримування девальваційних процесів здійснювали різними «неекономічними» методами, зокрема через затримання виплат заробітної платні працівникам практично всіх секторів економіки.

На розмір та етапи девальвації карбованця (або гривни, якщо її буде запроваджено «в четвер») сьогодні вказують номінали грошових купюр — 0,2, 0,5 та 1 мільйон карбованців. Уведення в обіг у 1992—1994 роках купюр нового номіналу кожен раз було провісником значного (часто стрибкуватого) падіння курсу карбованця. Сказане також означає, що для проведення грошової реформи економічних підстав поки що немає.

Сергій РОЖКОВ.

У номер

● *Харків*

Де зберегти зібране

Приймальна комісія виробничого об'єднання «Харківелеваторзернопром» оцінила не тільки якість ремонту сховищ і технологічного устаткування, але й стан під'їзних шляхів.

В об'єднанні перейшли від сезонного до цілорічного ремонту елеваторів. Для цього на кожному такому об'єкті створені комплексні бригади. Нещодавно Харківський облвиконком прийняв рішення про створення фонду продовольчих ресурсів у 1995 році. Це не повернення до «зобов'язалівки», коли доводилось забирати у господарств останнє. Фонд повністю буде створений на ринковій основі. Вже розгортається купівля-продаж врожаю, який... ще достигає на полях. Це дасть кошти, необхідні для завершення комплексу польових робіт.

На могилі М. Хвильового встановлено пам'ятний знак

Жертва сталінізму, відомий письменник і громадський діяч Микола Хвильовий (Фітільов) у травні 1933 року вистрілом з пістолета обірвав своє життя. Віра в комунізм і страшна правда голодомору в Україні не змогли співіснувати в суперечливій, але правдивій натурі письменника. Він став одним з п'ятисот українських літераторів, замордованих у роки репресій.

... На горельєфі, створеному харківським скульптором Сергієм Ястребовим, мужнє обличчя Миколи Хвильового начебто виступає з двох сегментів розірваної зірки. Тут же напис: «Хай живе дух неспокою». І дата: 1893—1933.

Укрінформ.

● *Сімферополь*

Урядова комісія в Криму

З метою з'ясування причин і наслідків масових безпорядків з людськими жертвами, які мали місце на сході півострова 23 і 25 червня цього року, у Криму працює урядова комісія Кабінету міністрів України на чолі з міністром у справах національностей, міграції та культів Миколою Шульгою. З членами комісії зустрівся прем'єр-міністр автономної республіки Анатолій Франчук. Торкаючись ситуації, пов'язаної із поверненням та облаштуванням кримських татар, Анатолій Франчук назвав її «вкрай складною», а Росія, Узбекистан, інші країни СНД практично усунулися від допомоги кримським татарам. Прем'єр-міністр запропонував, щоб уряди України і Криму виступили із спільним зверненням до держав СНД і вказав на необхідність ще раз привернути до проблем депортованих народів увагу міжнародної громадськості, щоб прискорити їх розв'язання.

● *Миколаїв*

Не втратити вирощеного

На Миколаївщині практично всі райони почали косовицю гороху й озимого ячменю. Під ранні зернові в області нині відвели 626 тисяч гектарів, і більш як половина цієї площі зайнято озимою пшеницею. За прогнозами фахівців, врожай її очікується в середньому 30 центнерів зерна з гектара. Тільки б не втратити вирощеного.

Звернення тижня

За так — не саджатимуть...

До Голови Верховної Ради України О.О. Мороза, народних депутатів на цьому тижні звернулися з листом народні депутати — голова Спілки юристів України Валерій Євдокимов, президент Асоціації українських правників та Української правничої фундації Сергій Головатий та президент Спілки адвокатів України Віктор Медведчук. У листі йшлося про неприпустимість продовження терміну дії Закону України «Про запобіжне затримання особи» (до речі, термін дії його закінчується сьогодні, 1 липня). Автори звернення доводять, що цей закон в основних положеннях створює правове підгрунтя для істотного порушення прав людини, суперечить як чинному законодавству, так і актам міжнародного права.

Із джерел, близьких до керівництва Верховної Ради України, стало відомо: що хоч термін дії вищезгаданого закону закінчується 1 липня ц.р., питання про його продовження не стоїть.

Коментар тижня

Світлана ПИСАРЕНКО, «Голос України»

Мирова. Випробування на міцність

Завершився червень, на початку якого було підписано Конституційну угоду між Верховною Радою та Президентом. І ось минулий тиждень став, так би мовити, мовби спробою застосування цього політичного документа в повсякденному житті держави. Виявилося, що це непросто. І сам по собі документ усе-таки не розв'язує існуючі проблеми. Звернімося до прикладів. Президент України, посилаючись на Конституційну угоду, запропонував парламентові скасувати постанову щодо Генерального прокурора, бо, мовляв, парламент не має права звільняти його з посади. Дійсно, стаття 44 Конституційної угоди гласить: «Генеральний прокурор України призначається на посаду й звільняється з посади Верховною Радою України за поданням Президента України». Такого подання не було. Але стаття 163 Конституції України передбачає, що: «Генеральний прокурор України призначається Верховною Радою України, відповідальний перед нею й тільки їй підзвітний». Як відомо, Конституційна угода тимчасово зупиняє дію Конституції, за якою діяли парламентарії. І процеси розгляду звіту Генерального прокурора та прийняття Конституційної угоди йшли паралельно. У такому разі треба було, мабуть, переглянути перехідні положення до Конституційної угоди. Інакше виходить, що парламент автоматично позбавлений права завершити розгляд звіту Генерального прокурора. Мало того, Конституційна угода не визначає, кому тепер підзвітний Генеральний прокурор. Але є посилання на Закон України «Про прокуратуру», стаття 2 якого гласить, що Генеральний прокурор відповідальний перед Верховною Радою і тільки їй підзвітний. Так що рішення Верховної Ради правомірне: Генеральний прокурор відповів перед Верховною Радою. У Президента інша думка. Тобто, мабуть, мається на увазі, що Генеральний прокурор повинен бути і підзвітний та відповідальний перед Президентом. А Верховна Рада, лише як машина для голосування, має тільки проголосувати подання про звільнення з посади. Таким чином, подання про звільнення Генерального прокурора може надійти від Президента, якщо перший перестарається у виконанні своїх службових обов'язків, бо Генеральна прокуратура наділена функцією здійснювати нагляд за дотриманням Конституції й законів України органами та службовими особами державної виконавчої влади, зокрема. А цю гілку влади якраз і очолює Президент. Так що недоладність Конституційної угоди у наявності.

Конституційна угода використовується тепер і при розгляді суто економічних питань, як, наприклад, про фінансово-промислові групи. Цей законопроект було прийнято у першому читанні завдяки, зокрема, нагадуванню народним депутатам, які підписали Конституційну угоду, що Президент, мовляв, порівняє підписи депутатів під цим документом з результатами поіменного голосування за законопроект про ФПГ. Це йому дасть підстави зробити висновок, хто з депутатів підписав угоду лише для того, щоб утриматися в депутатському кріслі, а хто справді підтримує курс Президента на реформи. Тобто депутатський мандат тепер може використовуватися лише як хворий мозоль, на який щоразу наступатимуть, коли депутати надумаються мати думку, яка відрізнятиметься від президентської.

Мабуть, розуміючи у глибині душі, що угода має-таки низку пасток, депутати, обпікшись на молоці, тепер і на воду дмухають. Не ратифікували, наприклад, договір з Банком реконструкції та розвитку про надання кредиту на вигідних умовах для організації технологічної торгівлі, переробки, зберігання овочів. Кредит на суму 7,5 мільйона доларів. Либонь, депутати згадали застереження свого колеги Владислава Носова про те, що Конституційна угода не передбачає права Верховної Ради встановлювати доходи, які надходять на створення бюджету. Тобто кредити у бюджеті не показуються, а розрахунки за ними робитимуться з бюджету.

Таким чином, минулий тиждень, як би там не було, показує деякі слабкі місця підписаної на початку місяця Конституційної угоди. Можливо, є й позитиви. Принаймні, вони не такі явні.

Микола ФЕДОРЕНКО, «Голос України»

У боргах, а не в шовках...

Розпочалися «жнива» у специфічній галузі — шовківництві. Перші десятки кілограмів коконів тутового шовкопряда у Миколаївській та Херсонській областях відправлено в сушильні камери. Та чи дійдуть вони до текстильників, чи одягнуть крепдешинові сукні наші жінки?

Підстави для таких сумнівів є. Генеральний директор державного об'єднання «Укршовк» Григорій Тарасов з гіркотою зізнався:

— Нікому наша продукція не потрібна. Кілька тонн коконів минулорічного вигодування лежать на наших складах. Мінлегпрому — дорого, не бере. Зверталися до космонавтів — не потрібно. Оце недавно китайські бізнесмени якісь дзвонили, просять продати і за ціною не стоять. Мабуть, доведеться реалізувати, бо ж ми — у боргах, мов у шовках.

У цій, раніше досить розвиненій галузі — цілковитий занепад. Якщо років сім-вісім тому виробляли до тисячі тонн сухих коконів, то цього року очікується близько ста тонн. І це за тієї умови, що кількість шовкорадгоспів останнім часом збільшилася майже вдвічі — тепер їх понад сорок.

У тому ж причина такого різкого зменшення виробництва коконів? Річ у тому, що колись відгодовуванням тутового шовкопряда займалися до двох тисяч колгоспів та понад двадцять п'ять тисяч так званих надомників. А тепер надія тільки на шовкорадгоспи, бо всі відмовляються братися за цю справу: забарна, дорога, вимагає надзвичайного клопоту і зусиль. Спробуй-но протягом місяця забезпечувати 27-градусну температуру у приміщенні, де відгодовується гусінь, щодня кілька разів завозити свіже листя шовковиці, боротися з усякими хворобами і шкідниками.

Колись це було вигідно: за здані кокони, якщо вони чисто білого кольору, якщо всі цілі і належного розміру (а за доброякісної годівлі довжина нитки може досягти півтора кілометра), люди й господарства отримували чималенькі суми. А тепер платять мізер, затрати перевищують доходи, отож ніхто й не хоче братися. Мало того, навіть деякі шовкорадгоспи, де склалося скрутне матеріально-технічне становище, законсервували, як кажуть, виробництво, чекають кращих часів. Чи настануть вони?

— Сподіваємося все-таки, — каже Григорій Тарасов, — розвинути галузь, не дати зникнути. Щороку відкриваємо шовкорадгоспи. В Україні понад півсотні організацій нашого об'єднання — міжрайшовки. Забезпечуємо свої господарства високопродуктивними гібридами тутового шовкопряда. Впроваджуємо інтенсивну технологію кормозабезпечення, бо це — проблема номер один.

І ще одне може врятувати галузь. Нещодавно винайдено ліки, що виготовляються з лялечок шовкопряда, які залишаються після розмотування нитки. Раніше їх просто викидали. А тепер вони йдуть на високоефективні препарати, які застосовують для заживлення ран, використовують замість інсуліну і навіть виліковують імпотенцію. На думку генерального директора, саме використання з цією метою тутового шовкопряда врятує шовківництво від занепаду, адже будуть і шовк, і ліки.

А поки що — триває збір коконів. І болять голови у працівників «Укршовку»: куди подіти продукцію, як позбутися боргів, як же дати Україні свій, а не завезений вже з Китаю, шовк.

Акцент тижня

Микола РИБАЧОК, журналіст

Інвестиції через ЮНІДО: слово за національними експертами

За рішенням Кабінету міністрів Україна розпочинає активну співпрацю з Організацією промислового розвитку ООН (ЮНІДО) з пошуку потенційних інвесторів на Заході.

У червні завершився черговий етап процесу підготовки та організації міжнародного форуму, де зустрінуться автори інвестиційних проектів нашої країни з інвесторами, — фахівці ЮНІДО відібрали 18 національних експертів. Їхнє завдання — попередньо визначити проекти, що будуть представлені західним підприємцям через мережу всесвітньої інвестиційної служби в різних країнах світу, надавати допомогу підприємствам, котрі мають намір працювати з західним капіталом, у складанні ТЕО, рекламувати українські проекти, проводити переговори з можливими партнерами. Одне слово, зближати західних інвесторів з нашими підприємцями.

Кількість різноманітних інвестиційних посередників постійно зростає. Їхня мета відома — отримання доходів, зокрема через операції з цінними паперами, за рахунок формування в інвестора очікування високих дивідендів. Але переважна більшість проектів через непрофесійність та непідготовленість компаній, які цим займаються, залишається нереалізованими. Тому робота досвідчених професіоналів з Організації промислового розвитку ООН незамінна.

За словами регіонального координатора ЮНІДО Мітата Кюлюра, рівень підготовки українських експертів дуже високий, значно вищий, ніж в експертів інших країн Східної Європи. Це керівники обласних управлінь зовнішніх економічних зв'язків, представники Кабінету міністрів, Мінмашпрому, Держкомнафтогазу, Держхарчопрому та інших організацій.

Відтепер у регіонах і галузях України розпочинається робота з підготовки та відбору інвестиційних проектів, реалізація яких покликана вивести нашу економіку на європейський рівень. За словами одного з експертів — начальника Київського обласного управління зовнішніх економічних зв'язків Олександра Покрещука, робота в області ведеться як через владні структури, так і через обласні галузеві підрозділи. Усі претенденти на отримання західних інвестицій дістануть необхідну інформацію, і їм нададуть відповідну допомогу. На Київщині — це підприємства агропромислового комплексу, картонно-паперовий комбінат, цукрові заводи тощо.

Великі сподівання на західного інвестора покладає Держхарчопром. За словами начальника управління зовнішньоекономічної діяльності цього відомства, теж національного експерта ЮНІДО Степана Хутька, зарубіжні інвестиції розв'яжуть питання модернізації підприємства галузі, поліпшення якості продукції, упаковки.

Експерти розсилають керівникам підприємств спеціальні анкети із запитаннями про власника фірми, її діяльність, плани щодо виробництва спільно з зарубіжним партнером товарів, збуту продукції, прогнозовані обсяги виробництва, технології, персонал і таке інше. Серед потенційних напрямів інвестування — конверсійні підприємства Мінмашпрому, розвідка й видобуток нафти й газу в Україні, кондитерські фабрики — все, що може зацікавити західного інвестора.

Тривога тижня

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ, журналіст

ЧИ ВІЗЬМЕ ХОЛЕРА КРИМ?

ХОЛЕРИ люди бояться, як... холери. Причому страх перед нею з'являється вже при одному згадуванні про цю хворобу. А втім, як заявив на прес-конференції для кримських та акредитованих у Криму журналістів міністр охорони здоров'я Автономної Республіки Євген Короленко, «холера — найбанальніша інфекція. Сім днів інтенсивного лікування — і людина здорова». Однак стереотип, сформований історичними прикладами, засів у свідомості людей дуже глибоко. Ще б пак! З 1820 по 1922 роки у Криму спостерігалося сім спалахів епідемій холери, перехворіла 31 тисяча чоловік, причому більше половини з них — померло... Пам'ятають кримчани та гості півострова і торішній «візит» холери. Неначебто і здолали її, але як бути спокійним, коли вона нагадала про себе, з'явившись у сусідів — у Миколаївській області? Тож може і до Криму навідатися...

— Санітарно-епідеміологічна ситуація в Криму благополучна, — заявив на самому початку зустрічі з журналістами Євген Короленко, щоправда, відразу ж додав: — Хоч і напружена, але для медиків. А професійний обов'язок медиків — завжди бути насторожі.

Звернутися до представників засобів масової інформації, зазначив міністр, його та головного державного санітарного лікаря Криму Юрія Дорофеєва примусили деякі некваліфіковані повідомлення у пресі, які викривляють справжню обстановку в Криму і можуть посіяти серед людей тривогу. Приводом для вищеназваних повідомлень могло послужити виявлення у Євпаторії авірулентного холерного вібріона. Але, по-перше, виявлено його не на вході до міських очисних споруд, а на виході; і по-друге, вібріон безпечний для людей, навіть якщо потрапить у шлунок.

Між іншим, зазначив міністр, вібріони влітку висіваються із зовнішнього середовища майже щороку, що служить для медиків сигналом для посилення санітарно-протиепідемічних заходів. Що вони й роблять.

Деякі журналісти угледіли небезпеку появи епідемії у закритті ряду оздоровчих установ та пляжів Криму. На що головний санітарний лікар Ю.Дорофеєв відреагував так: «Закрили і будемо закривати — якщо порушуються необхідні санітарні норми». Це стосується, насамперед, відомчих сезонних баз відпочинку. Жодної ж стаціонарної здравниці в Криму не закрито.

Звичайно, проблеми, які непокоять медиків, є. Це, насамперед, якість питної води, засилля в Криму так званих «бомжів» — головних носіїв інфекції, стихійні ринки, де торгують продуктами харчування сумнівної якості. І саме тому місця, які викликають підозру, взято під щоденний лабораторний контроль. Є проблеми, пов'язані з недостатнім фінансуванням. Але необхідних у випадку виникнення епідемії холери ліків, хлорного вапна, хлораміну Крим закупив удосталь. Отже, тим, хто зібрався їхати сюди на відпочинок, наголосив Є.Короленко, міняти плани не варто, хіба що треба поспішити, бо через тиждень-другий здравниці вже будуть заповнені.

Крим.

Наталка ФІЦИЧ, студентка

Вечір тижня

Золоті джерела Ніни Матвієнко

НЕ ЧАСТО потрапиш на вечір, сповнений такої душевності й теплоти, як вечір народної артистки України Ніни Матвієнко, що відбувся в Києві, в Українському домі. Цей вечір співачка присвятила пам'яті найдорожчої, найріднішої для неї людини — матері Антоніни Іллівни, дзвінкоголосої жінки-трудівниці, яка Ніні та її сестрам дала такий чудовий і сильний голос. Адже її мати — то наче втілення страдної долі всіх матерів України.

І не випадково першою піснею, що пролунала в залі, була колискова. Бо скільки їх переспівала Ніннина мати, що виростила й виховала 11 дітей!

Мати багато значила в житті Ніни Матвієнко. Вони були не просто мати й дочка, — їх єднала духовна спорідненість. Від матері знаменита співачка навчилася любити пісню, від матері взяла багато пісень; іменем матері назвала свою доньку; розмови з матір'ю, материні листи ставали для співачки розрадою в найскрутніші хвилини життя.

Згадуючи своє дитинство, Ніна Матвієнко розповіла, як скрутно жилося їхній родині, як росла вона серед важкої праці, що часто була їй не під силу. Нестатки, тяжка вдача батька, який бив дітей, — такі були будні.

Ніна Матвієнко розповідала то кумедні, то зворушливі епізоди зі свого життя, з життя матері, односельців. Як ніколи вона розкрила найпотаємніші глибини своєї душі, оті золоті джерела-ключі, що живлять її пісню.

На вечорі виступили найближчі Ніні Митрофанівні люди, її сестри Валентина та Поліна, які подарували їй на згадку про дитинство пісню «Пахне рідне село», її пісенні сестри з тріо «Золоті ключі» Марія Миколайчук та Валентина Ковальська, а також закохані в пісню артисти хору «Гомін» під керівництвом Леопольда Ященка. Задушевну, щиру атмосферу вечора творили ніжні, ліричні пісні «Чорна хмара наступала», «Ой, кажуть люди, мій муж не п'є», «Кидай, Петре, жінку, а я чоловіка», «Сміються, плачуть солов'ї».

Весь зал співав разом з улюбленою співачкою, бажав їй разом з хором «Гомін» «многая літа».

Безглуздя тижня

Лідія ТИТАРЕНКО, «Голос України»

Чи перетнуть «Бізони» кордони?

або Як прирівняли «снікерси» до комбайнів

НЕ ДОЧЕКАВШИСЬ вітчизняних зернозбиральних комбайнів «Славутич», що їх херсонські машинобудівники обіцяли Президентові «видати» до нинішніх жнив, черкаські (і не тільки вони!) хлібороби звернули свої погляди на сусідні держави. Росія запропонувала «Доны» по 4 — 7 мільярдів карбованців, залежно від модифікації. Купити їх, з'ясувалося, не під силу навіть найсильнішим господарствам. Польща виставила на продаж нові зернозбиральні комбайни «Бізон». Вони дешевші за російські, а за технічними характеристиками, стверджують фахівці, навіть у дечому перевищують їх, причому поляки погодилися брати за комбайни не грошима, а сільськогосподарською продукцією. По 520 тонн ячменю за один комбайн.

Уклавши договори з господарствами області, котрі погодилися придбати польські «Бізони», «Облагропостач» ще навесні почав відправляти ячмінь до сусідньої держави. Відтоді й розпочалася «ячмінна епопея», котра триває й донині. Перші дві тисячі тонн зерна з великими потугами, по кілька вагонів на день, перетинали в Ізові українсько-польський кордон. «Облагропостачу» довелося направляти на митницю своїх штовхачів, але й це не допомогло: вагони пропускали черепашачими темпами або ж зовсім припиняли їх рух. На сьогодні, повідомила польська сторона, ще 8 вагонів десь блукає у залізнично-митних лабіринтах.

Поки тривав перший етап епопеї, надійшла черга другого — відправлення ще 2,6 тисячі тонн зерна, — приспів закон про в'їзне мито. Згідно з ним, за всі товари, що надходять в Україну, треба сплатити від їх вартості 20 відсотків мита.

— Усіх постригли під один гребінець, — обурювався генеральний директор «Облагропостачу» Ю.Котолуп, — прирівняли торговців «снікерсів» і «амаретто» з селянами. Подумати тільки — господарства задихаються від нестачі зернозбиральної техніки, з останніх резервів нашкребли по 520 тонн ячменю, щоб обміняти на комбайни, а їм тепер, немов обухом по голові, — давайте ще по двадцять відсотків мита!.. Де їх узяти? Область три роки не закуповувала зернозбиральних комбайнів. Торік з трьох комбайнів у майстернях складали два. Нинішнього з двох уже не складуть й одного. Чому цього не розуміють там, угорі?!

Черкаська область.

Людмила МЕНЖУЛІНА, «Голос України»

Питання тижня

ХТОСЬ ЗНОВУ ПОГРІЄ РУКИ

МЕНЕ ЗДИВУВАЛИ різкі слова Василя Євтухова, глави Українського союзу промисловців і підприємців, задресовані помічникам Л.Д. Кучми, які нібито підсунули на підпис Президентові багато невигідних для вітчизняного виробництва документів. Щоправда, сам Президент до цих слів з трибуни розширеного засідання правління УСПП поставився спокійно. Невже був згоден?

Мабуть, що так. Інакше, чим можна пояснити появу такого, м'яко кажучи, дивного його доручення Кабінетові міністрів, «Укргазу» й «Експобанку»? Стосується воно заходів з виробництва й закупівлі газових лічильників.

Виходячи з добрих намірів підвищити рівень енергозбереження і впорядкувати побутове споживання газу, пропоновано програму щодо забезпечення населення України лічильниками здійснити за два роки. Для цього довести власне їх виробництво до 500 тисяч на рік, а закупити в іноземних фірм приблизно... 8 млн. лічильників. Обійдеться це в немалу суму, виходячи з вартості, скажімо, лічильника «Шлюмберже» по 90 доларів кожен. Але грошей зараз ніхто не рахує, бо в дорученні йдеться про відкриття товарного кредиту під цю закупівлю.

Прекрасно! Ось тільки геть забули, що на київському ВО «Октава» потужності з виготовлення газових лічильників доведено вже до 14 тисяч на місяць або 170 тисяч на рік. Згідно з договором з визнаним світовим лідером у виробництві газових лічильників — тією самою фірмою «Шлюмберже Індастріс» через три-чотири місяці за розширення лінії складання і випробування потужності «Октави» значно зростуть. Звичайно, вона всієї потреби не перекриє. Але треба враховувати, що газівники й не в змозі встановити в річний термін 4 млн. лічильників. Дай Боже їм упоратися з тим, що лежить на складах «Октави», інших об'єднань.

А може, наш вітчизняний, хоч і ліцензійний лічильник, нікуди не годиться? Дорогий, як і все, що виробляють зараз у країні, сумнівної надійності?

Завод колишнього ВПК — «Акорд» довів якість виробу до такого рівня, що представники «Шлюмберже» готові київські газові лічильники експортувати.

Але наш рідний уряд, виконуючи доручення згори, готовий кому завгодно за кордоном віддати замовлення, яких завгодно робітників винагородити оплатою за працю, тільки не своїх, у той час як українські заводи задихаються від неплатежів, браку замовлень, а висококласне устаткування і спеціалісти простоюють.

Дізнавшись про можливості відкриття товарного кредиту під закупівлю імпортних газових лічильників (до речі, кредиту, який ще маємо погашати!), генеральний директор, представник «Шлюмберже» в СНД п. Д. Фаш звернувся безпосередньо до прем'єра Є. Марчука з пропозицією використати гроші не на закупівлю готових виробів, а на придбання устаткування, нових технологій для українських заводів, щоб розгорнути виробництво тут. Це обійшлося б у 100 (!) разів дешевше, крім того, французи готові інвестувати будівництво окремого заводу, створити в Україні спільне підприємство з залученням українських робітників, бо конструктори «Октави» вже розробили нові, високоякісні типи лічильників різних обсягів.

Французи впевнені в конкурентоспроможності їх на західному ринку. Навіть ті лічильники, що їх продають у нас тепер, за надійністю набагато переважають імпортні. Лічильник, виготовлений на «Акорді», випробували особливо ретельно, і він, як виявилося, за всіма параметрами найнадійніший. Один вид — для села. Другий — квартирний. Він компактніший. Але вітчизняні лічильники випускають у комплекті з тримачами, що унеможливлює всілякі неприємності під час установлення і лихо за експлуатації. Тому вони й дорожчі, але не набагато (відпускна ціна — 11 млн. 500 тис. крб.).

Втім, на метушні з лічильниками, яку штучно створили і розпалюють зараз, знову хтось погріє руки.

Безкорисливість тижня

Слово про дитинство Ігореве

До редакції потрапила розпачлива об'ява: «Хто бачив або знайшов викинуту картонну коробку з кінофільмами чи просто катушки з кінофільмами чи самі кінофільми без катушок (ширина плівки 8 мм) в районі Чоколівки, ВЕЛИЧЕЗНЕ ПРОХАННЯ повернути за винагороду. Ігор».

Ми не могли пройти повз цей факт: а якщо раптом якийсь п'яний геній загубив на Чоколівці найгеніальніший український фільм XX століття?! Отож, ми зателефонували Ігореві за номером 274-29-93. Все виявилось простіше — і складніше: вкрадено з автомобіля любительську плівку, на якій зафіксоване дитинство Ігоря. Причому, в машині було що взяти цінного, але взяли тільки плівку.

Тепер у нас прохання до невідомих кінолюбителів: поверніть людині дитинство. Можливо, це буде ваш найкращий у житті кіносюжет!

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Найзрадливіша жінка у світі — ідеологія

Ідеологія має класовий характер, ідеологічна боротьба є однією з форм класової боротьби

Філософський словник

***ВІД АВТОРА.** За умов жорстокого тиску іншомовної культури на наше духовне життя, впертого нав'язування певними політичними силами суспільній свідомості ідей прагматизму й меркантилізму звертання до життєписів українських письменників відкриває всю глибину трагічності їхнього існування у світі, де панувала тоталітарна більшовицька ідеологія. Вимога обов'язково бути рупором чиїхось ідей вела найперше до роздвоєності душі...*

Приклад з творчої біографії двох видатних українських поетів Володимира Сосюри та Дмитра Павличка аж ніяк не означає, що треба заперечувати ідеологію взагалі. Державотворча ідеологія, ґрунтована на принципах гуманізму й демократії, покликана сприяти розвитку справжнього таланту й створенню відповідних умов для розвитку культури.

«Такий я ніжний, такий тривожний...»

Коли Україна здолає всі перешкоди на своєму історичному шляху й утвердиться як незалежна держава, поезію В.Сосюри європейський читач поставить поряд з віршами француза П.Верлена, іспанця Ф.Гарсіа Лорки, поляка К.Галчинського, чеха В.Незвала, румуна Д.Бакові та інших, чия творчість осяює духовні виднокола нашого континенту.

Так ніхто не кохав. Через тисячу літ
лиш приходить подібне кохання...
В день такий розцвітає весна на землі,
і земля убирається зрання.

Цим рядкам понад сім десятків літ, а сприймаються вони, ніби написані вчора. Істинна поезія завжди позачасова.

Нитка долі В.Сосюри, чий правдивий портрет пізнаємо лише тепер, могла обірватися будь-якого дня. Коли читаєш сторінки його роману-сповіді «Третя Рота», усвідомлюєш всю безвихідь Поета, котрий ще вчора носив форму бійця армії Української Народної республіки, а сьогодні мусив оспівувати діяння тих, хто обіцяв: «Обернемо землю в Комуну, в Едем», хто втілював собою «безсмертну волю ВКП» (Всесоюзної комуністичної партії).

Пролітали хвилини, як роки...
Рвали душу мою
два Володьки в бою...
комунар
і
націоналіст...

«Друзі» з ВКП підштовхнули Поета й до дуелі з Євгеном Маланюком — видатним поетом XX століття. Слава Богу, дуелі поетичної. Перша зустріч обох сталася, очевидно, в Кам'янці-Подільському, де В.Сосюра був в особистій охороні С.Петлюри, а Є. Маланюк служив ад'ютантом генерала В.Тютюнника, рідного брата відомого з української історії Ю.Тютюнника — теж генерала, літератора, співавтора знаменитої Довженкової «Звенигори». Є підстава вважати, що та зустріч, ігноруючого дисципліну й військовий порядок В.Сосюри й офіцера аристократичної поведінки Є.Маланюка, була не з приємних. Звідси й рядки в Сосюриному вірші: «Шановний пане Маланюче, ми ще зустрінемось в бою!», неприродність ситуації, коли два поети однієї нації, яких єднала віддана любов до рідної землі, опинившись по різні боки зведених чужинцями ідеологічних барикад, гальмувала творчу уяву В.Сосюри й він фальшивив:

В залізо знов
натхненно лину,
забув я рідную ріллю...
Комуністичну Україну
Я так люблю!..
Я вже забув слова пощади...
Палайте ширше, барикади!
За залпом — залп!..
І якби жив Тарас тепер,
він був би членом ВКП...

Через два десятиліття після дуелі з Є.Маланюком В.Сосюра написав свій загальновідомий вірш «Любіть Україну»:

Любіть Україну, як сонце,
любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу
і в радості мить,
Любіть у годину негоди...
Для нас вона в світі
єдина, одна
в просторів солодкому чарі...
Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серця ударі...
Любіть у труді, у коханні,
в бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть
Україну свою —
і вічні ми будемо з нею!

Найзрадливіша у світі жінка Ідеологія так і не заволоділа серцем ніжного й тривожного українського лірика.

«О принижений поете...»

У роки дуелювання В.Сосюри й Є.Маланюка західноукраїнський поет Б.Кравців написав поетичні рядки про вікопомну дату в нашій історії — 1 листопада 1918 року, коли Національна Рада у Львові, проголосивши Українську державу на території Галичини, Північної Буковини і Закарпаття, взяла владу в свої руки. Цей крок ще раз підтвердив історичне право нашого народу на землі колишньої Русі Київської. Короткий вірш, повний віри Поета в незалежне майбутнє України, передає його бажання бачити і «бої одважні і залізні», і «сонце на землі в вінку шрапнелів», і «в синім небі стрічку золоту...».

Розіп'ятий на ідеологічних перехрестях віку інший західноукраїнський поет Д.Павличко рівно через тридцять років відгукнувся на поезію Б.Кравціва. Як і В.Сосюра, Д.Павличко був у міцних обіймах спокусливої зрадливиці Ідеології.

І народився вірш «Панові Кравціву, який мріяв побачити над Львовом «сонце у вінку шрапнелів», моє послание»:

... Та чи ж ваша в тім провина,
О принижений поете,
що не взяли України
Їхні танки і багнети?..
Що дали їм комунисти
Замість гаю — сук з петлею...

Твір Д.Павличка фальшивий від першого до останнього рядка. Той же лайливий тон, як і у вірші В.Сосюри, ті ж безпідставні звинувачення. Адже в поезії Б.Кравціва не йдеться про якесь конкретне місто, тим більше про Львів чи Київ, як написав Д.Павличко.

Мабуть, гіркі спогади про вимушене служіння більшовицькій ідеології народили «Покаянні псалми» Д.Павличка:

Блаженний муж мовчить на пишнім вічі,
Де нещодавнє рабство
всі клянуть,
В лакузах тих
себе не впізнають,
Що перед сильним
згинались втричі...
Він був рабом...
Життя собі зберіг
Покорою,
та — палений ганьбою —
На інших не кладе
провин своїх.
Мовчить, бо там,
де з мстивою злобою
Невільники вчорашні
між собою
Шукають винних,
кожне слово — гріх!

* * *

Тож чи можливе гармонійне співіснування Поезії й Ідеології? Чотири з половиною сотні літ тому геній європейського Відродження Мікеланджело написав у листі до свого небожа Ліонардо: «Я служив папам, але не з доброї волі!» В цьому велич і трагедія життя Творця, що можновладці завжди прагнуть підкорити його талант своїм інтересам. Коли ж ті інтереси переслідують антигуманні цілі, глибина трагедії збільшується у стократ.

Чи не тому такий довгий список імен українських письменників — жертв більшовицького терору, понад 500 чоловік?

Курорти Криму готові прийняти цього року 10 млн. відпочиваючих

***ЦЬОГО** року готовність курортного комплексу Криму до приймання відпочиваючих значно вища, аніж минулого, повідомила кореспондентові агентства «Інтерфакс-Україна» начальник управління курортів Криму Ганна Гальперіна. За її словами, «економіка півострова вже перебудувалася відповідно до вимог курортного сезону». Збільшено кількість авіарейсів та поїздів із країн СНД, до початку курортного сезону розв'язане питання з водопостачанням — водосховища півострова наповнені на 90%.*

Нині до Криму щодня прибуває близько 2 тисяч туристів. За прогнозами, півострів відвідає близько 10 млн. чоловік.

Зараз працюють усі здравниці Євпаторії та значна частина санаторіїв Ялти, Алушти й Судака. Завантаженість санаторіїв Євпаторії з урахуванням дитячих лікувальних закладів становить 70%, Ялти — 34%.

Водночас, за даними управління курортів, договори між здравницями та потенційними відпочиваючими на липень, серпень і вересень укладено на 100%.

Найнижча ціна на санаторно-курортні путівки до Криму — у дитячі оздоровниці. Так, вартість середньої путівки до Євпаторії становить близько 8 доларів на день.

Середня вартість санаторної путівки для дорослих до оздоровниці з мінімальними вигодами становить 10—22 долари на добу, до елітних оздоровниць, які раніше належали колишньому 4-му управлінню Міністерства охорони здоров'я СРСР та управлінню справами ЦК КПРС, — 120-200 доларів на добу.

«Слово...» бореться з жорстоким часом

***НЕЗАБАРОМ** до передплатників прийдуть останні номери журналу «Слово і час» за минулий рік, невдовзі надійдуть і перші цьогорічні номери — відновлюється періодичність журналу. Чим привертає до себе увагу читачів популярний журнал?*

У політичній рубриці «Діє слово» — виступ Президента України Л. Кучми. Рубрика часопису «З пам'яті літ» представляє фрагмент із книжки М. Слабошпицького, присвяченої Тодосю Осьмачці. Читачі, які виявляють інтерес до літературних, мистецьких, культурологічних проблем, знайдуть у «Слові і часі» різноманітні матеріали відповідно до своїх уподобань. Тут і цікаві розповіді про життя і творчість, аналіз художнього доробку таких, раніше мало або упереджено досліджуваних, письменників, як Микола Зеров, Едвард Стріха, Євген Плужник, Євген Маланюк, поети празької школи, і проникливе есе про режисера Сергія Параджанова, і невідомі листи Олега Ольжича до батька — О. Олеся, до М. Грушевського, М. Горького й інші численні публікації, ґрунтовані на архівних матеріалах, рідкісні фотографії, цілий ряд статей і рецензій і серйозна теорія, представлена такими відомими дослідниками-україністами, як І. Фізер (США), Л. Плющ (Франція), З. Геник-Березовська (Чехія), М. Мольнар (Словаччина), Г. Корбич (Польща) та ін.

Роман ВАТРИЧ, журналіст

Відійти від кривих дзеркал

Книжковий кіоск

прагнули видавці з «Феміни», підготувавши серію посібників для цьогорічних абітурієнтів

Замало прагнути добре підготуватися до вступних іспитів у вузах — треба мати під руками ще й сучасні підручники, посібники, довідкову літературу. І насамперед з гуманітарних дисциплін, де нагромаджено

стільки ідеологічних нашарувань, явно кон'юнктурних тлумачень, що нерідко у вступника голова обертом іде — кому ж вірити?

Щоби бодай трохи заповнити цю прогалину, київська видавнича фірма «Феміна» підготувала до друку й благословила у світ серію видань «Старшокласникам і абітурієнтам». Таким чином протягом минулої весни тодішні випускники (а тепер уже абітурієнти) отримали посібники «Українська мова», «Українська література», «Всесвітня історія XX століття», «Людина і світ», «Історія України», підготовлені провідними науковцями-педагогами столичних вузів. Причому три останні книги вийшли друком не тільки українською, а й російською мовою. Автори цих посібників подбали, щоби виклад матеріалу відповідав вимогам і програмним питанням для вступників як на спеціальні, так і на неспеціальні факультети. Насиченість видань різноманітними допоміжними матеріалами, у тому числі й програмами вступних іспитів, робить ці посібники дохідливими і зручними в ході підготовки до вступних іспитів.

— Тепер уже впевнено можемо сказати: ми знайшли свою нішу у видавничому потоці, — розповідає директор «Феміни» Василь Теремко. — Бо маємо замовлення практично з усіх регіонів України.

Але то тільки початок. Отож працюємо вже над оновленням серії «Старшокласникам і абітурієнтам». Поглиблюємо і розширюємо змістовний матеріал, доповнюємо посібники ілюстраціями, документами, новими методичними ходами. Кожен розділ плануємо завершувати тезисами. Все це і знайде відображення в другому, доповненому виданні серії, яку «Феміна» має намір випустити на початку наступного абітурієнтського сезону.

А що на часі? На підході англійсько-український та українсько-англійський словники (під однією обкладинкою) на 40 тисяч слів. Невдовзі вийдуть друком й аналогічні французько-український та українсько-французький словники. А також капітальна праця раніше забороненого Сергія Єфремова «Історія українського письменства», якої український читач практично не знає.

Не забула «Феміна» й про педагогів. Для них готують цілу серію посібників з різних дисциплін під умовною назвою «Конспект учителя».

Алла РОМАНЧУК, «Голос України»

Анатолій МАТВІЄНКО: «Ми не програємо наступні вибори»

НА ПОЧАТКУ 1992 року на політичній карті нашої держави з'явилося громадсько-політичне об'єднання «Нова Україна», яке за короткий час стало впливовим чинником політичного життя. Сьогодні робиться спроба відродження і трансформації об'єднання, на що спрямована робота IV з'їзду «Нової України», який зараз проходить у Києві. Про те, чим живе «Нова Україна» і які має плани на майбутнє, наша розмова з головою Політради партії Трудовий конгрес України Анатолієм МАТВІЄНКОМ.

— Анатолію Сергійовичу, розкажіть, як народилася ідея відродження «Нової України»?

— Серед проблем, які сьогодні гальмують політичні та економічні реформи в Україні, головна — відсутність у нашому суспільстві соціально свідомої сили, котра узяла б на себе сміливість і заявила перед народом про відповідальність за свою програму і втілення її у життя. Нині усі політичні партії та громадські організації все-таки більше схильні до опозиційності. Я гадаю, то не та позиція, котра б гуртувала людей у дієздатну команду, спроможну вести реформи. Маємо процес політичної структуризації, який відбувається стихійно і нестабільно. Неможливо реалізувати певні програми, бо немає ієрархії опори, немає відповідного механізму. Стихійна кон'юнктура веде до того, що службові особи у районі чи в області керуються власними, регіональними, інтересами, а не державними. Тільки-но змінюється лідер «нагорі», вони обов'язково «перефарбовуються», але не задля виконання нової програми, а щоб зберегти свої портфелі. Це було яскраво продемонстровано з Кравчуком і може бути продемонстровано з будь-яким президентом, у тому числі і з Кучмою. Тому сьогоднішні дифірамби вірності Президентові по всій ієрархії виконавської структури — не що інше як самообман і обман. Ось чому у політиків з партій центристського спрямування, тих партій, що сповідують здоровий глузд і конструктивну позицію, виникла ідея об'єднатися, а не бути кишеньковими, такими собі клубними партіями. Назріла необхідність створити потужну політичну силу навколо певної ідеології, залучивши широке коло громадських об'єднань, організацій, фізичних осіб. Таким об'єднанням, на наш погляд, може стати «Нова Україна», навколо котрої нині гуртується цілий ряд громадських та політичних організацій. Найбільш активно ведуть себе ПДВУ та ТКУ, які підписалися під зобов'язанням об'єднатися в перспективі в єдину політичну партію.

— У чому особливість чергового, четвертого, з'їзду?

— Перш за все, маємо реорганізувати «Нову Україну». Реанімована організація ставить перед собою завдання створити потужні обласні та районні організації, у тому числі в усіх виборчих округах. Також маємо залучити ширше коло громадських об'єднань різного спрямування, в основному тих, які працюють у галузях науки, культури, бізнесу, також політиків та молодь, представників владних структур, народних депутатів. Це змістить «Нову Україну».

Інша особливість: ми виходимо на з'їзд з ідеєю створення політичного блоку — ядра партій, які підпишуться під єдиною політикою в рамках «Нової України». Наша політична ніша — це соціал- демократична, соціал-ліберальна орієнтація.

Гадаю, що з'їзд повинен розглянути і зміни до статуту, прийняти декларацію про основний вектор нашої політики, а також резолюції з питань політичної та економічної ситуації. Сформуються відповідні керівні органи об'єднання, бо там також є певні зміни. Окрім ради регіонів та ради організацій ми створюємо президію, які всі разом увійдуть у Велику раду — вищий керівний орган під час роботи між з'їздами.

— Чи не виникало у вас думки про створення нової партії з іншою назвою?

— «Нова Україна» нічим себе не заплямувала, не викликала у суспільстві негативних емоцій, та й уже є певні структури, обласні організації. І зрештою, ми маємо продемонструвати послідовність своєї політики. Хочемо до літніх канікул провести всю реорганізаторську роботу, тим більше, що невідомо, коли будуть наступні вибори. Бо наша формула така: ми не програємо наступні вибори і обов'язково виграємо через одні.

Право: точка зору

Люди, які працюють у судах, мають стати матеріально незалежними

МИКОЛА ОНИЩУК працював над розробленням цілої низки законопроектів, які нині набрали чинності законів нашої держави. Зокрема, про малу і велику приватизацію, про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції, про Антимонопольний комітет, про власність, про підприємства... Саме за активну участь у розробленні наукових концепцій і законопроектів в економічній сфері Миколі Онищуку присвоєно звання Заслуженого юриста України.

— Сьогодні нерідко можна почути нарікання, особливо — в ділових колах, на недосконалість нашого законодавства.

— Правова система є завжди відображенням тих суспільних процесів, того суспільного світогляду, рівня розвитку правової й економічної культур, які властиві суспільству на даному етапі. Верховна Рада може прийняти сьогодні найпрогресивніші закони, скажімо, про оподаткування на канадський взірець, який спеціалісти вважають чи не за найкращий у світі. Та ці закони в Україні не працюватимуть. Бо замало виробити й прийняти в парламенті нормативні вимоги. Закон має стати надбанням абсолютної більшості суспільства, і наші співвітчизники мають свідомо діяти в рамках цього законодавства.

Мало того. Щоби закон «запрацював», треба виробити механізми його застосування. І, зрештою, реалізація закону вимагає значних фінансових затрат, бо, як правило, треба створювати певні органи, розробляти потрібний інструментарій.

Вимагати постійного, усталеного законодавства в сучасній Україні — це утопія, ілюзія добрих намірів. Бо наше суспільство перебуває сьогодні в перехідному стані, і цей стан доволі виразно відображений у чинному законодавстві.

Ми вже маємо цілу низку законів, які, наприклад, регулюють діяльність бірж, страхових компаній, підприємств, причім усіх форм власності. Але досі не розроблено правове регулювання діяльності безприбуткових організацій.

Як знаємо, сьогодні в нас юридична особа не може виступити засновником громадської організації — хіба що створити комерційну структуру чи благодійний фонд. Але далеко не всю комерційну діяльність можна поєднати з «благодійництвом» чи вмістити в нього. Так, скажімо, фінансувати наукові дослідження, екологічні заходи чи щось подібне. І, як на мене, це треба передбачити в нашому законодавстві.

У мене таке враження, що держава сама потрапила у податкову удавку, яку вона «витворила» для своїх громадян. З одного боку, держава вишукує джерела для погашення тих значних соціальних витрат, які залишилися в нас із часів так званого розвиненого соціалізму. А з другого боку — спад виробництва, інфляційні процеси не дають змоги забезпечити заплановані надходження до бюджету, щоби підтримати на певному рівні медицину, освіту, культуру, пенсійне забезпечення... Бо не можна увесь цей соціальний тягар перекладати на плечі економіки, яка переживає глибоку кризу. А ми з кожного заробленого карбованця беремо приблизно стільки ж і податку.

— Що треба зробити, щоби судова влада стала справді незалежною?

— Перш за все не зволікати зі створенням Конституційного суду, тому що шлях до його становлення як реального державного інституту й так ще досить довгий. Люди, які працюють у судах, мають стати матеріально незалежними.

Важливо усвідомити, що саме судова система та її реальний авторитет є показником розвитку державотворення, рівня розвитку демократичних перетворень, мірилом розбудови правової держави в цілому. І це повинні усвідомити всі інші «гілки» влади.

— Як мені відомо, крім наукової роботи, маєте значну юридичну практику. Отож, з проблемами, про які йшла мова, стикається чи не щодня?

— То справді так. Адже наша фірма, створена чотири роки тому юристами-професіоналами, спеціалізується в сфері економічного права. Тобто обслуговує насамперед тих, хто займається підприємництвом, а також виробничі, комерційні та фінансові організації, банки.. Ми консультуємо їх з питань митного й валютного законодавства, правового регулювання іноземних інвестицій, приватизації, корпоративного та контрактного права, арбітражного процесу.

Як професійний юрист я знаю, наскільки важливе значення для утвердження загальновизнаних демократичних норм побудови правової держави має рівень правової свідомості громадян, підприємців, державних службовців, усіх учасників суспільних відносин. Значною мірою його формування залежить від ролі і авторитету в суспільстві юридичних установ та утворень, що покликані надавати юридичну допомогу, щоденно відтворювати саме правові рішення, правові вчинки та дії. Саме тому ми внесли до постійної Комісії Верховної Ради з питань судової реформи та правової політики пропозиції про включення до плану законопроектних робіт проект Закону України «Про юридичну службу та юридичні фірми», а правнича фірма «Юрис», яку я очолюю, разом з Інститутом держави та права НАН України, Українським союзом промисловців і підприємців, рядом відомих державних та наукових діячів заснували «Фонд сприяння правовим та політичним реформам». Мета діяльності останнього — пропаганда правових знань, проведення досліджень у галузі права, підготовка юридичних видань, ініціативна розробка законопроектів, тощо.

Розмову вела
Марина ЧАУСОВА.

Київський слід «АУМ Сінрікьо»!

Володимир САВЦОВ, «Голос України»

Як вариться сенсація

ПІСЛЯ статті у нашій газеті (24 червня ц.р.) про можливий факт діяльності в Україні секти, звинувачуваної в Японії у тероризмі, деякі колеги-журналісти поспішили «підключитися» до цієї теми у своїх виданнях, зокрема опублікували інтерв'ю, в яких службові особи відхрещувалися від київського сліду «АУМ Сінрікьо». Але ж «Голос України» цікавився не тільки (і навіть не стільки) ймовірністю існування жменьки сектантів, а самою можливістю широкого проникнення «АУМ» в Україну, а також пропагандистськими «підвалинами» подібних сенсацій.

У розпорядженні нашої газети є повна київська адреса і телефон осередку «АУМ» (до речі, дістали ми ці координати без будь-якої допомоги з боку правоохоронних органів, які зробили вигляд, нібито не помітили публікація в «Голосі України»). Подзвонивши по «сектантському» телефону і попросивши про зустріч з керівництвом осередку, ми почули у відповідь: «Я не можу вам цього влаштувати. Пробачте, до побачення». Тобто абонент не приховував, кому насправді належить телефон, але, із зрозумілих причин, говорити не схотів (секта явно «залягла на дно»).

Редакції стали відомі й подробиці київських «досліджень» автора статті у «Сюнкан гендай», де замальовувався київський слід «АУМ Сінрікьо», і з якої, власне, й почалася заваруха. Співробітник згаданого журналу С.Масакі побував у нашій столиці на початку червня на запрошення українських телевізійників (чий вибір, відверто кажучи, дивував українських дипломатів, які оцінюють «Сюнкан гендай» аж ніяк не схвальними епітетами). С.Масакі мав до господарів лише одне прохання: влаштувати йому інтерв'ю з керівництвом Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії. Японського журналіста прийняв заступник міністра В.Казаков. У розмові з автором цих рядків Валерій Петрович розповів, що гість цікавився проблемами, якими займається міністерство, причому виявив неабияке знання міжнародного збройового ринку.

Зрозуміло, під час бесіди у міністерстві жодного слова про «АУМ Сінрікьо» вимовлено не було, проте, після повернення пана Масакі додому, у «Сюнкан гендай» з'явилася стаття про діяльність «АУМ» в Україні. Аргументи в ній цілком піддаються критиці: «кажуть», «подейкують», «один студент розповів», «хтось відповів по телефону». У свою чергу, заради сенсаційності (втім, може, й з якихось інших причин) кореспондент ІТАР-ТАРС у Японії, який розповсюдив виклад статті по усьому світові, «забув», що чотири п'ятих її присвячено діяльності секти у Росії, де «АУМ» офіційно зареєстрована і налічує тридцять тисяч членів, і дав своєму матеріалові заголовок: «Секта «АУМ Сінрікьо» привільно почувається на Україні».

За даними пана Масакі, «секта «АУМ» має відділення у Києві... Центр цього релігійного угруповання був створений там у березні 1995 року». Нашому японському колезі, мабуть, варто було не звертатися до безіменних студентів та японських бізнесменів, а зняти телефонну трубку і подзвонити до Міністерства у справах національностей, міграції та культів України, де б йому пояснили (як це зроблено у довідці, надісланій міністерством на адресу «Голосу України»): «В Україні, зокрема в м.Києві, є невелика група віруючих—прихильників цього віровчення. Організаційної діяльності ця група не проводить. Заява про реєстрацію осередку цієї релігійної течії вивчається в державних органах. На сьогодні (кінець червня. — Ред.) в Україні не зареєстровано жодного статуту релігійної структури «АУМ Сінрікьо».

Одержали ми відповідь і з Міністерства економіки, куди токійським «літописцям» київського сліду «АУМ Сінрікьо» не захотілося звертатися для елементарної перевірки фактів. Міністр Р.Шпек повідомляє, що «Міністерство економіки України не проводило ніяких переговорів з представниками японської секти «АУМ Сінрікьо» стосовно надання службового приміщення».

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки України)

26.06.95 № 60-8/488

Головному редактору газети "Голос України"

Правденку С.М

Шановний Сергію Макаровичу!

Міністерство економіки України не проводило ніяких переговорів з представниками японської секти "АУМ Сінрікьо" стосовно надання службового приміщення. [illegible]

З повагою

Міністр [signature] Р.Шпек

Результат стабільний: є багато гасел, але мало практичних рішень

Іноземні інвестиції у харчову промисловість: потрібні чи ні? Спільний «круглий стіл» «Голосу України» і Українського телебачення

ДО ТЕМИ іноземного інвестування наша газета поверталася не раз. З цього приводу на сторінках «Голосу України» виступали народні депутати, керівники та спеціалісти Кабінету міністрів, практики, юристи, ділові люди.

Час тече, але, на жаль, мало що змінюється на шляху даного процесу. Мало того, з'являються нові перешкоди, протиріччя, недоречності тощо. Інвестиційний режим країни нагадує складне плетиво політичних заходів, постанов, процедур та інституцій, які не завжди відповідають проголошеним економічним реформам. А відтак і результат відповідний: багато гасел, але мало практичних рішень.

Щоб пролляти світло на ситуацію довкола іноземних інвестицій у харчову промисловість України, організатори «круглого столу» запросили до розмови представників законодавчої і виконавчої влад, практиків і спеціалістів. У розмові, зокрема, взяли участь: Володимир ЛАНОВИЙ, Георгій МОЗЕР, народні депутати України; Олег ПОПОВ, помічник Президента України з питань зовнішньоекономічної діяльності; Борис СОБОЛЄВ, заступник міністра фінансів; Людмила ЗІНЧЕНКО, заступник голови Держхарчопрому; Віктор ШОВКАЛЮК, начальник відділу іноземних кредитів та інвестицій Мінекономіки; Ігор КОСТИНА, начальник управління інвестиційного співробітництва Мінзовнішекономзв'зків; Володимир ЧОРНОІВАНОВ, директор департаменту з питань реформування власності в АПК Фонду держмайна; Клара СТАРКОВА, президент Укрпродспілки; Олександр ФІЛІППОВ, генеральний директор СП «Дункан—Київ»; Дмитро КРИВОШЕЄНКО, перший заступник генерального директора СП «Дункан—Київ»; Олександр ШНИПКО, головний радник дирекції СП «Дункан—Київ»; Лариса ЛОБОДА, директор Шполянської кондитерської фабрики (Черкаська область); Анатолій ЄВТУШЕНКО, директор Бориспільського заводу продтоварів (Київська область); Володимир СТЕПАНОВ, директор Якимівського заводу продтоварів (Запорізька область).

Україна зможе прогодувати чи не ... Китай

Узявши слово в ході розмови за «круглим столом», Володимир Лановий навів цікавий приклад. У травні газета «Нью-Йорк Тайм» повідомила, що за оцінками американських експертів можливості сільського господарства України такі, що галузь може нагодувати 900 мільйонів людей у різних регіонах світу. А на ділі виходить, що ледь можемо прогодувати населення своєї держави.

В чім же справа? Відповідь на це запитання можна знайти у виступах Георгія Мозера, Людмили Зінченко, Клари Старкової.

Насамперед треба виходити з того, що харчова галузь України досить розвинена. Щоправда, якщо у країнах Заходу ця галузь і торгівля продуктами харчування у структурі агропромислового комплексу займає 60—70 відсотків, то в нас пропорції деформовано — наведений показник становить десь 25—30 відсотків. Тож американські експерти мають рацію: у країни є можливості стати одним з найбільших у світі виробників продуктів харчування, значно розширити свій експортний потенціал.

Сьогодні в нас є потужності для виготовлення до 1 млн тонн кондитерських виробів на рік, великий потенціал виробництва безалкогольних напоїв. На жаль, після розвалу СРСР наша країна опинилась залежною від імпорту таропакувальних матеріалів, бо більш як 50 відсотків їх найменувань виготовлялися за межами України. Маємо велику потребу в харчових ароматизаторах. А головне, що різко упала купівельна спроможність громадян. Якщо коротко, то основні проблеми вітчизняної харчової промисловості можна звести до таких: хронічна нестача оборотних коштів, проблеми з реалізацією продукції, насиченість вітчизняного ринку імпортною продукцією, залежність від критичного імпорту, високі ставки кредитування.

Проілюструвати сказане можна на прикладі Бориспільського заводу продтоварів. Анатолій Євтушенко розповів, що чотири роки тому завод виробляв 800 тонн печива на рік, більш як 1000 тонн гірчиці, 1 млн 200 тис. туб хріну, 3,5—4 тис. тонн сухих сніданків. Нині ці обсяги значно менші. Причина? Дорожнеча сировини, обмаль вільних коштів, відсутність цільового кредитування і загалом кредитування торгівлі. За нинішніх обсягів виробництва заводу інвестиції не потрібні. (Зауважимо, що раніше за рахунок державних коштів завод укомплектовано імпортним устаткуванням).

На думку учасників розмови, інвестувати варто у нові технології, модернізацію виробництва, а особливо у виробництво тари й упаковки, розвиток вітчизняного машинобудування для переробної і харчової галузі. Хоча, щодо останнього, то спеціалісти наголошували: ще не сказали свого вагомого слова конверсійні підприємства.

Загальну потребу харчової промисловості в іноземних інвестиціях, наголосив Віктор Шовкалюк, оцінюють у 4 млрд доларів США, а за даними Мінстату торік становили 52,1 млн доларів — 14,2 % загального обсягу інвестицій. Інвесторами у харчову й переробну промисловості стали фірми 25 країн. Спільні підприємства в Україні вже випускають тютюнові вироби, плодоовочеві консерви, пиво.

Але у використанні іноземних інвестицій є не тільки позитивні, але і негативні явища. Так, інвестори не завжди переоснащують підприємства. За даними Держхарчопрому, деяке устаткування, що його поставляє іноземний партнер, не нове, а капітально відремонтоване, яке за кордоном вважають морально застарілим. Щоправда, використання навіть застарілої іноземної техніки дає непогані результати. Так на СП «Ренстма-Черкаси тютюнова фабрика» зменшилася плинність кадрів, зросла продуктивність праці і, як наслідок,— торік тут отримано прибуток на 224 млрд крб, тоді як більшість підприємств Черкас працює нестабільно.

Одне слово, як підкреслив Віктор Шовкалюк, харчова промисловість України досить розвинена і приваблива для іноземних інвестицій.

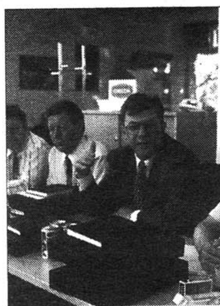

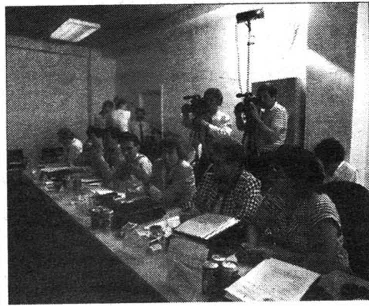

Реальні інвестиції — тільки з наступного року...

Саме тому, повідомив Олександр Філіппов, СП «Дункан—Київ» здійснює поступовий перехід на роботу з продукцією місцевих товаровиробників. За рік-два частка українських товарів сягне в обороті фірми 90 відсотків.

Вітчизняні товаровиробники мають і вже давно виготовляють товари європейського рівня якості. Єдина проблема — неприваблива упаковка, що стримує їх реалізацію.

Тож компанія різко взяла курс на співпрацю з українськими харчовиками — Тростянецькою шоколадною фабрикою, Артемівським заводом шампанських вин, Харківською тютюновою фабрикою та іншими. Але одразу спіткнулись на проблемі: комерційним структурам не дозволяють поповнювати оборотні кошти деяких держпідприємств, купуючи їх товар.

Ще одна проблема — ризику. Можна роздробити ризик й інвестувати у сотні проектів. А хто доінвестує туди ще? На ділі виходить, що треба інвестувати у три-п'ять підприємств, щоб мінімізувати ризик. І не треба думати, що вже завтра після надходження коштів на рахунок підприємства чи встановлення нової лінії воно почне випускати продукцію, конкурентоспроможну на світовому ринку. На це потрібен, принаймні, рік, бо є ще такі речі, як культура виробництва, опанування технологій тощо.

Є й інші резерви для залучення інвестиційних коштів, сказав Борис Соболєв. Вітчизняні підприємства мають активніше виходити на ринок цінних паперів. Напевне той самий «Дункан — Київ» придбав би акції деяких з них, таким чином інвестувавши їхній розвиток.

На жаль, констатував Володимир Чорноіванов, чинне законодавство не дозволяє здійснити значні інвестиції в ході приватизації. Цього року мають бути приватизовані (шляхом створення акціонерних товариств) більш як 4 тисячі підприємств переробної промисловості. Один власник не може мати більш, як 49 відсотків акцій. За таких умов реальні іноземні інвестиції можливі не раніше 1996 року, коли повністю буде приватизовано більшість підприємств галузі.

Підприємствам з глибинки важко самим стати конкурентоспроможними, як розповів Володимир Степанов. Його завод загнала в кут нерозумна податкова політика, самим не викарабкатися. «Дункан — Київ» береться за розповсюдження і, по-суті, кредитування оборотних коштів підприємств. У застійні часи, підключилася до розмови Лариса Лобода, ми мали ліміти на імпортну упаковку. Сьогодні держава цим не займається. Ось тут і потрібні іноземні інвестори. Вигода буде обопільна.

Чому пани капіталісти вкладають гроші в економіку, де керують товариші комуністи?

Треба сказати, що майже всі учасники нарікали на чинне законодавство, особливо податкове. Зокрема Володимир Лановий і Олександр Шнипко вважають, що застосування статті 28 Закону «Про Державний бюджет України на 1994 рік», у якій вказано, що ПДВ й акциз на імпортні товари не є новими видами податків, впливає на конкурентоспроможність вітчизняної експортної продукції і на іноземне інвестування.

А чому не враховано ті обставини, що до 1997 року Україні для вступу до ГАТТ все одно доведеться привести внутрішнє законодавство у відповідність до вимог передових європейських країн? Ще й передбачають ввести в державі систему адміністративного регулювання іноземних інвестицій.

Олександр Шнипко вважає, що за наявної ситуації першими виграють комбанки, майбутнє більшості з яких прямо залежить від інфляційних сподівань. Зростання цін на імпорт і внутрішню продукцію спричинить новий виток інфляції.

Другі, хто виграє, — контрабандисти. Так СП «Дункан — Київ» постачає в Україну тільки третину продукції відомих фірм «Пепсі», «Філіп Морріс», «Крафт» та багатьох інших. Решта припадає на тіньову економіку. Тож реальний спад торгівлі у легальному секторі і навпаки — розквіт контрабанди. Чи виграє від цього бюджет?

Чи можна було знайти інше рішення? Можна. Учасники «круглого столу» пропонували встановити для СП дво-, тримісячний строк для підвищення розмірів статутних фондів, відсіявши в такий спосіб, дрібні підприємства, які користуються податковими пільгами. Пропонувався і мінімальний рівень статутного фонду збільшити до 500 тисяч американських доларів.

Наприкінці розмови хтось із присутніх навів приклад Китаю, де править комуністична партія і куди капіталісти залюбки інвестують кошти, бо в Китаї немає чехарди законів. Іноземні інвестори мають значні пільги. Так, якщо на прибуток звичайних підприємств податок становить 35 відсотків, то на прибуток зарубіжних інвесторів — 15. Тож недивно, що пани капіталісти залюбки вкладають свої гроші у економіку країни, якою керують товариші комуністи. Тим більше, що землю, на якій споруджені ці підприємства, передають їм в оренду на 100 років.

Матеріали «круглого столу» підготував Леонід БРОВЧЕНКО.

Прямі іноземні інвестиції в харчову і переробну промисловість (млн. дол. США)

№№ п/п	ПОКАЗНИКИ	1992—1993 роки	1994 рік	1-й квартал 1995 року	Разом
1.	Іноземні інвестиції разом:	246,3	147,5	36,5	430,3
	з них:				
	харчова промисловість	13,8	38,3	8,2	60,3
	сільське господарство	3,8	1,8	7,5	13,1
2.	Іноземні інвестиції у харчову промисловість по країнах:				
	Австрія	0,2	-	-	0,2
	Болгарія	0,2	0,2	-	0,4
	Великобританія	3,8	4,5	0,8	9,1
	Греція	0,1	0,1	-	0,2
	Ірландія	0,2	-	0,1	0,3
	Італія	3,3	0,2	1,0	4,5
	Ліхтенштейн	0,1	0,05	0,008	0,158
	Нідерланди	-	0,9	0,9	1,8
	Німеччина	0,8	20,4	1,3	22,5
	Польща	0,1	0,3	0,017	0,417
	Словаччина	0,2	0,2	-	0,4
	Угорщина	0,1	0,2	0,05	0,35
	Франція	0,7	-	-	0,7
	Чеська Республіка	-	-	-	-
	Швейцарія	0,3	1,0	2,3	3,6
	В'єтнам	-	0,2	-	0,2
	Ізраїль	0,2	-	-	0,2
	Китай	0,1	0,2	-	0,3
	Кіпр	0,2	0,02	-	0,22
	Ліван	-	0,02	-	0,02
	Туреччина	0,2	0,06	0,13	0,3
	Канада	0,2	-	-	0,2
	США	3,7	8,5	1,2	13,4
	Російська Федерація	0,2	1,3	-	1,5
	Латвія	-	-	-	-
3.	Борошномельно-круп'яна та комбікормова промисловість				
	Молдова	-	0,05	-	0,05

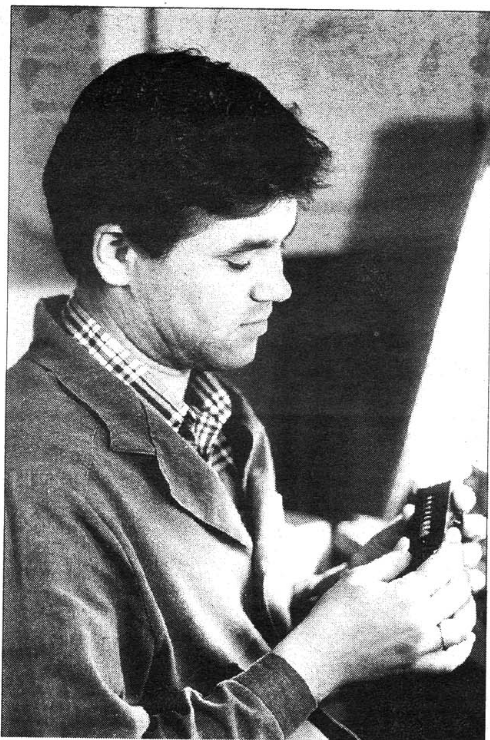

Людмила Менжуліна, «Голос України»

У СЕЛЯН НОВІ КЛОПОТИ — ГАЗОВІ

У селян до звичних клопотів про врожай та корми цього літа додалися незвичні й навіть дуже тривожні — газові.

Економію цього палива, яке несподівано стало дефіцитним та дорогим, повели саме з села, де фактично найбільше газу і споживається. Тепер жоден господар не зможе запустити котел опалення, доки не придбає газовий лічильник. Але оскільки централізованим шляхом встановлювати такі лічильники газовики не поспішають й неясно, чи поспішатимуть вони по перших осінніх приморозках, народ змушений турбуватися про себе сам. І хоча такий розклад не в дивину, проте лічильник — не граблі, самостійно підібрати підходящий і надійний непросто.

На київському заводі «Акорд», що на Оболоні, роблять саме такий, оптимальний для будинків, обладнаних опалювальними та водонагрівальними котлами, плитами. Акордівський лічильник, крім дуже схвальної оцінки знаменитої фірми «Шлюмберже», за чиєю ліцензією працює завод, має ще й півторарічну гарантію якості. До того ж, протягом 20 років газовики чотири рази цей лічильник перевірять і в разі будь-якої несправності заводського характеру допоможуть власникові лічильника через виготовлювача її усунути.

Але, як відзначив директор заводу Микола Захрабов, разом зі своїми вітчизняними партнерами заводчани намагаються все робити капітально, солідно, щоб сміливо дивитися в очі споживачеві. Підприємство ВПК «Акорд» сьогодні працює на село. Працює так само добре, як працювало і на «оборонку».

Фоторепортаж Сергія КОВАЛЬЧУКА.

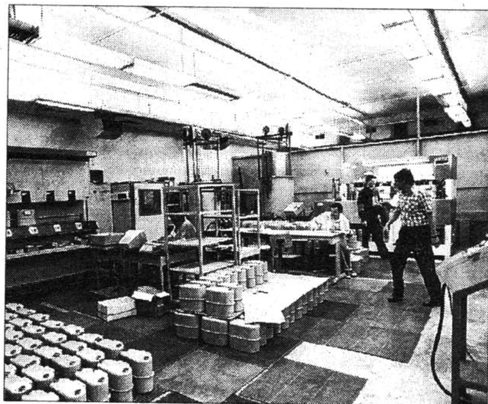

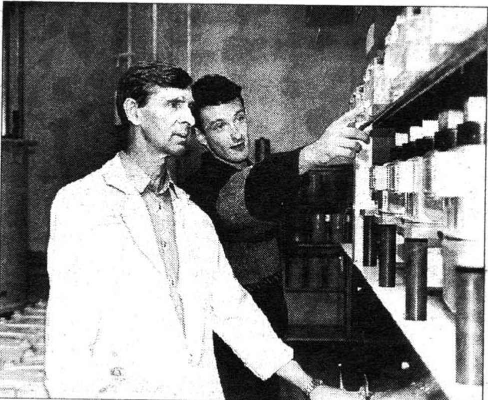

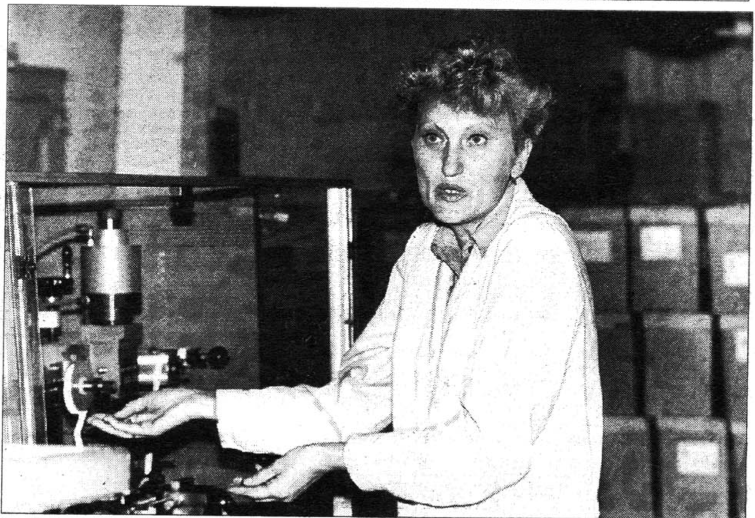

Від першої особи

Надзвичайний і Повноважний Посол України у Федеративній Республіці Німеччина Юрій КОСТЕНКО:

Хто ми і де ми є

— Зрозуміло, що нині вся робота посольства України у Федеративній Республіці Німеччина підпорядкована підготовці до першого офіційного візиту Президента Леоніда Кучми до цієї країни, який відбудеться 3 — 6 липня. Географія його широка: Бонн, Кельн, Франкфурт, Берлін, Мюнхен. І програма напружена: зустрічі з федеральним президентом Романом Герцогом, федеральним канцлером Гельмутом Колем, міністрами, підприємцями й політиками.

Безумовно, візит Президента Л.Кучми матиме надзвичайно важливе значення, адже Німеччина — найбільший партнер України у Західній Європі. Тільки торік обсяг товарообороту з цією країною сягнув 1,5 мільярда доларів. Звичайно, у співробітництві постають проблеми, часом штучні, як, скажімо, система квотування. Але очевидне й те, що є прагнення обох сторін працювати плідно. Свідчення того — наявна договірно-правова база: вже підписано 30 документів та угод, а під час візиту до них буде додано чимало інших.

Але мета візиту — навіть не так економічний інтерес, хоча й він також. Керівники Німеччини одержать інформацію з уст лідера Української держави про те, хто ми і де ми є з тим, щоб разом обговорити шляхи входження України до європейських структур.

Звичайно ж, постануть питання україно-російських відносин, а також щодо ситуації із закриттям ЧАЕС. Останнє, до речі, вирішено політично, а нині йтиме мова про пошук шляхів практичного розв'язання цієї проблеми.

Слід сказати, що Німеччина — серед тих держав, які найактивніше допомагають нам долати наслідки катастрофи на ЧАЕС: третина усієї допомоги надійшла від цієї країни.

Хто нас здивував

Метикують на трьох. Та хтось зайвий?

РОСІЯ породила Чечню. Чечня породила Будьонновськ. Будьонновськ — кризу влади. Можна було б сказати, що все розвивалося майже за біблійною схемою, якби не ріки крові і сліз людей, далеких від влади.

Джин війни, випущений півроку тому, більше не слухає своїх господарів. Та й самі вони, у пошуках найоптимальніших шляхів виходу з ситуації, плутаються, суперечать одне одному, ухвалюють рішення, які народ хоч і намагається збагнути, проте не завжди може.

Цього разу здивувала Державна Дума Російської Федерації, вирішивши відправити у відставку Прем'єр-міністра Віктора Чорномирдіна, віддячивши йому в такий дивний спосіб за врегулювання будьонновської проблеми. Це справило враження навіть на дещо збайдужілих киян, які не часто обговорюють у транспорті міжнародні проблеми. Протягом минулого тижня можна було почути: «Йому пам'ятник треба поставити. І заручників урятував, і, може, чеченську війну припинить...»

Справді, тоді, коли Борис Єльцин милувався акробатами в канадському цирку, Віктор Чорномирдін взяв усю відповідальність за визволення заручників у Будьонновську в свої руки. Намагаючись уникнути нових жертв, він погодився з вимогами Басаєва, і не дозволив штурмувати лікарню до останньої краплі крові чеченських вояків і, відповідно, заручників, чого, очевидно, чекала від нього Дума. Мало того, він першим зробив реальний крок до припинення кровопролиття в Чечні, посадивши обидві сторони за стіл переговорів. Басаєва, який діяв більш жорсткими методами, не шкодуючи людських життів, в Чечні вважають національним героєм. Чорномирдіна Дума ледь не назвала зрадником.

То в чому ж провинився Чорномирдін? Занадто ліберально поставився до терористів? Але, погодьтеся, у даному разі традиційне визначення тероризму не надто пасує до будьоннівської трагедії. Чечня, як смертельно поранений звір, кинулася в останню атаку на свого супротивника, намагаючись нарешті припинити війну на своїй землі. Розумію, ніякими, навіть благородними, намірами виправдати вбивство не можна. І те, що сталося в Будьоннівську, засудив світ. Але чи міг Чорномирдін не піти на поступки? Адже класичні методи боротьби з тероризмом для цієї ситуації не годилися. Прем'єр зробив єдино правильний вибір: між помстою і цінністю людського життя він вибрав останнє. А Президент Росії Борис Єльцин між Державною Думою і Прем'єр-міністром вибрав Чорномирдіна.

Криза влади завжди супроводжується надлишком емоцій. Цього разу вони могли дійти краю. Нині Дума, якій запропонували (тепер уже Віктор Чорномирдін) самовизначитися, вирішила ще раз розглянути власну ж ідею про відставку прем'єра. Протягом останніх кількох днів стало зрозуміло, що Дума не має наміру конфронтувати з Президентом і вимагатиме відставки тільки силових міністрів, залишивши Чорномирдіна у спокої. Хоча навряд чи Президент погодиться і з такою пропозицією. Занадто багато що об'єднує трійку Єльцин, Грачов, Єрін.

І взагалі, видається, що Росія просто заплуталася у трикутниках. Один породжує другий: Басаєв — Чорномирдін — Будьоннівськ, Дума — прем'єр — Президент... Літератори полюбляють цю геометричну фігуру, використовуючи її для створення захоплюючих мелодрам. Але їх переплетіння в реальності більше скидається на гордіїв вузол, який легше перерубати, ніж розв'язати.

Наталя ФІЛІПЧУК.

На знімках журналу «Шпігель»: Прем'єр-міністр РФ Віктор Чорномирдін; Костянтина ТАРУСОВА (ІТАР—ТАРС): пресконференція у приміщенні міської лікарні Будьонновська. В центрі — Шаміль Басаєв; Сергія ВЕЛИЧКИНА, Миколи МАЛИШЕВА (ІТАР—ТАРС): жінка, яка була заручницею в будьонновській лікарні.

Еліт-клуб

Ігор ПОЛЬСЬКИЙ,
ІТАР—ТАРС (з Великобританії)

ЗДОРОВУ ЗАСМАГУ ЗАБЕЗПЕЧЕНО...

МРІЯ «зачарованих сонцем» про суцільну, без слідів купальника, але безпечну для здоров'я засмагу, схоже, стає реальністю.

У Лондоні оголошено про створення матеріалу для одягу, парасоль і навіть сонцезахисних окулярів, що ефективно захищає від шкідливого впливу ультрафіолетових променів, але дає змогу шкірі набувати красивої золотавої засмаги.

Попередні результати наукових досліджень, що їх провів у Лестерському університеті професор Джозеф Лунек, експерт у галузі впливу ультрафіолетових променів, підтверджують ці властивості нового матеріалу, що отримав назву «безпечна засмага». Його створено фахівцями компанії «Кассарі леже інтернешнл». Представник компанії Єн Уоркер заявила, що «відкриття може помітно вплинути на розвиток індустрії туризму і дозвілля в усьому світі».

Ціни на товари, створені із застосуванням нового матеріалу, вважають, будуть дещо вищі за звичайні, та цілком доступні. Певний відсоток прибутку від їх реалізації йтиме на доброчинні цілі.

Ведуча «Еліт-клубу» Кейт Бахнер.

Зараз розробляють плани впровадження технології матеріалу у виробництво спеціальних сонцезахисних кремів.

РЕЦЕПТ ВІД ПАНА ПОСЛА

НАДЗВИЧАЙНИЙ і Повноважний Посол Словацької Республіки в Україні Йозеф МІГАШ родом із Східної Словаччини. Популярна в тих краях страва надзвичайно проста в приготуванні і вживається словаками переважно за сніданком.

Мачалка

Основний компонент — літр розсолу з квашеної капусти. До нього вкинути порізану цибулину, головку часнику, жменю сушених грибів.Також додати 1–2 ложки томатної пасти. Варити хвилин 20. Водночас взяти літр молока й у ньому розмішати 5–6 ложок борошна. Вилити в те, що вариться. Все це повинен ще хвилин 5–10. В результаті у вас повинен вийти середньої густоти соус. Вмочуйте в нього хліб і їжте.

Цей знімок фотокореспондент «ГУ» Олександр Клименко зробив на прийомі в посольстві Республіки Угорщина з нагоди офіційного візиту прем'єр-міністра цієї країни Дьюли Хорна. У торгового аташе Андраша Жолнаі та радника посольства Лоранда Тота є всі підстави бути задоволеними: торгово-економічні й культурні зв'язки наших держав успішно розвиваються, міцніє й дружба народів-сусідів.

І, звичайно ж, щоб це було, немало старань доклали і ці два угорські дипломати.

На знімку (зліва направо): *Андраш Жолнаі та Лоранд Тот.*

Незабуті імена

Легендарний Форд

ЩЕ ЗА ЖИТТЯ він став легендою. Біографія Генрі Форда містить чимало видатних моментів. Поєднавши досягнення науки управління з власними винаходами в галузі техніки, комерції, менеджменту, великий американець на практиці довів ефективність своїх ідей, розгорнув грандіозне виробництво легкових автомобілів, які реалізовувалися за найнижчими у світі цінами.

Його книга «Моє життя, мої досягнення» служила свого роду «діловою біблією» для честолюбних і енергійних молодих людей, які мали бажання повторити стрімкий злет працелюбного і тямовитого провінційного хлопця, що став гордістю і символом Америки початку XX століття, — міліардером, автомобільним королем, кандидатом на пост Президента США.

Цього він досяг лише завдяки тому, що поставив автобудівництво в Америці на поточний конвеєр. Генрі Форд створив власну виробничу концепцію, яку успішно втілив у життя. Ці думки, що стали справді золотими, актуальні і понині. Ось деякі з них:

«Якомога менше адміністративного духу у діловому житті і якомога більше ділового духу в адміністрації.

Не бійся майбутнього і стався шанобливо до минулого. Хто боїться майбутнього, тобто невдач, той сам обмежує коло своєї діяльності. Невдачі — лише привід почати знову і більш розумно. Не звертай уваги на конкуренцію. Нехай працює той, хто ліпше справляється зі справою. Спроба розладнати чиюсь справу — злочин.

Працю для загальної користі став вище від зиску. Без прибутку не може триматися жодна справа. По суті, у прибуткові немає нічого кепського. Добре поставлене підприємство, даючи користь, приноситиме й більший прибуток. Але прибутковість має бути результатом корисної праці, а не лежати в її основі.

Виробляти — не означає дешево купувати і дорого продавати. Це, швидше, означає купувати сирі матеріали за помірними цінами і перетворювати їх з якомога незначними додатковими витратами в доброякісний продукт, який розподіляється потім серед споживачів. Вести азартну гру, спекулювати і поводитися нечесно — це означає лише ускладнювати зазначений процес».

Нам усім і зараз було б непогано дослухатися порад автопромисловця.

Валерій ДРУЖЕНКО.

«Нема страшніше, ніж відвага, коли приречена вона»

Шаміль Басаєв нагороджений найвищим орденом Чеченської Республіки Ічкерія «Честь нації». Абхазький лідер Владислав Ардзинба півтора року тому видав указ про надання чеченцеві Басаєву звання «Герой Абхазії». У Бориса Єльцина також були всі підстави прикрасити своїм підписом аналогічний документ: у серпні 91-го Шаміль брав участь у захисті Білого дому...

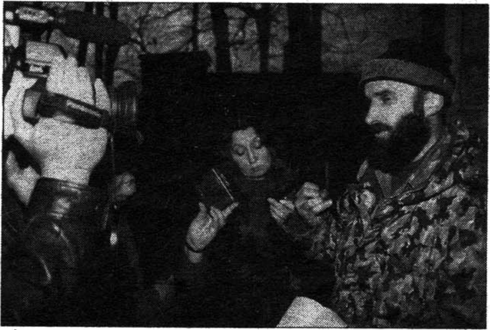

У КВІТНІ минулого року в Абхазії про Шаміля Басаєва мені розповідали бувальщини й легенди, співали присвячені йому пісні: «Защитить наш Кавказ мужчинам дано». На Латському напрямку ще точилися бої. Ополченець, що супроводжував на передові позиції, здається, припас історій про військові таланти Басаєва аж по той бік Сванетії. У принципі всі вони зводилися до одного: де був Шаміль — там бій закінчувався перемогою, з найменшими людськими втратами. Не приховував у розмові щирого захоплення командувачем збройних сил Конфедерації народів Кавказу і Владислав Ардзинба. У квітні 1995-го ми зустрілися з командиром «абхазького» батальйону, командувачем Східного фронту Чеченської Республіки у Ведено — опорному центрі дудаєвських військ. Шаміль щойно повернувся з-під Гудермеса, де вже кілька тижнів не вщухав запеклий бій. Втомлений, із запалими від тривалого безсоння очима, пропахлий димом від згарищ. Гриміла канонада. Гори в гудермеському напрямку заливало вогнем. Ще півгодини тому противно завивали бомби неподалік нас — російська авіація здійснювала наліт на околиці Ведено. Там, у типовому чеченському дворі, на розі вулиці неподалік мечеті, мешкала родина Басаєвих. Разом з братами Шамілем і Ширвані ми провели протягом тижня не одну годину. Як тільки у них випадала можливість, Басаєви охоче зустрічалися з українськими журналістами. Теми наших розмов інколи абстрагувалися від жорстокої реальності: ми говорили про історію і літературу, Шаміль згадував, як служив на Кіровоградщині, як ходив в абітурієнтах, розповідав про своїх предків, підспівував фронтовим артистам на концерті в госпіталі: «И горят в душе у горца Имя Бога, Родины и честь». У цих розмовах він був різний: людиною філософського складу розуму, тонкої поетичної душі (Шаміль сам пише вірші й легко цитує класиків, у тому числі й Шевченків «Кавказ»), дотепний на слово і різкий у судженнях про речі, що розходилися з його гіпертрофованим почуттям честі... Єдине залишалося незмінним: палкий погляд і зелена пов'язка смертника. З неї одного разу й почалася наша розмова.

— Я знаю, що батальйони смертників сформовано з добровольців. Але все одно моторошно дивитися на людей, які самі собі винесли вирок. Шаміль, скажіть, ви зовсім не боїтеся смерті?

— Вироки нам виносять на небесах, на землі лише виконують волю Аллаха. Я не хотів би казати гучних слів про безстрашність, про всі ці речі, які важко пояснити і котрі або є в душі людини, або їх нема. Смертники обрали: воля або смерть. Для справжнього чеченця іншого вибору немає. Колись за одне лише слово «раб» оголошували в наших краях кровну помсту. Це слово прирівнювалося до вбивства брата... Я не боюся смерті. Її не боїться он та дівчина з пов'язкою Газавату, не боїться старий Сулумбек. Той, хто заплатив життям за волю Батьківщини, за її честь, — праведний в очах Аллаха і потрапляє відразу до раю. Не знаю, можливо, без Віри і справді страшно вмирати. Але, мабуть, без Віри і страшно жити.

— Ви взагалі ніколи не відчували страху?

— Чому? Відчував. Але це було ще задовго до війни. В 70-х роках. Я, молодий абітурієнт московського вузу, зустрівся з ровесниками-земляками й аспірантом-чеченцем Саїд-Хасаном Абумуслімовим. Саїд-Хасан якось непомітно почав оповідати нам про історію Чечні, про Мансура і Шаміля, звірства єрмоловських військ. Оповідати те, що ми знали від старійшин, але сприймали це як красиві і страшні легенди. І раптом так відверто: «Чечня має бути незалежною державою. Треба вчитися виборювати її волю»... Ось тоді, в тому студентському гуртожитку я відчув справжній страх. Невже можна так відверто говорити про ці речі?

До інституту того року не вступив, але додому повернувся іншою людиною. Я став не тільки мріяти про державність Чечні, а й готувати себе до того, щоб, коли треба, і силою захищати її незалежність. Відтоді в моїй душі народилася національна гідність і вмер страх.

— Але через гірські хребти ви поспішили пронести цю силу до Абхазії...

— Маленька Абхазія також захищала свою незалежність. Наші прадіди колись разом стояли за Кавказ. Я шаную звичаї предків.

— Ви герой Абхазії. Мабуть, я не зустрічала там жодної людини, яка вас не згадала б. А ви можете сказати про когось з абхазів — «герой Чечні»?

— Ні. Але я не осуджую їх за те, що не прийшли до нас на виручку. У нас самих зброї не вистачає. А коли чеченці без діла ходять, когось на допомогу кликати — взагалі ганьба. Але політичними методами вони могли заявити про свою солідарність з нами. Мовчать... Що ж, видно, в душі так сильно рабство вкоренилося, що не змогли його вичавити. А може, Чехова не читали. Нам не потрібна фізична допомога. Ми чекаємо моральної підтримки. На жаль, сусіди не дуже з нею квапляться. Або не можуть... Вона надійшла звідти, звідки ми найменше чекали. З Прибалтики, України, Східної Європи, за що дуже вдячні.

Розумієте, росіяни погано знають свою класику, Герцена, наприклад. Пам'ятаєте його слова: «Всі ці грубі насильницькі возз'єднання ведуть не до єдності, а увічнюють ненависть». Або ще один класик, не росіянин, щоправда. Фрідріх Енгельс застерігав, що небезпека війни щезне того дня, коли російський народ зможе поставити хрест під традиційно завойовницькою політикою своїх царів і займеться власними життєвими інтересами всередині країни. Наче про нинішні події сказано. Поки Росія не позбудеться власного рабства, поки самі її громадяни не стануть вільними, або ми їм у цьому не допоможемо, вони завжди будуть страждати самі і завдавати страждань іншим народам.

— Як, на вашу думку, розвиватимуться події? Росія ще довго воюватиме?

— Скільки їй влізе або скільки ми дозволимо. Я переговори вестиму лише за однієї умови. Припинення вогню, цілковите й беззастережне виведення військ. А потім хай сідає Дудаєв з Єльциним, з ким завгодно за стіл переговорів, хай проводять референдум — хочуть чеченці бути рабами Росії чи ні. Якщо народ скаже «так» — будь ласка, я відійду в бік і не воюватиму. Але, загнавши сьогодні до Чечні 300-тисячний корпус, зруйнувавши половину республіки, знищивши більш як 60 тисяч мирних мешканців, говорити про якісь умови, про роззброєння «незаконних бандформувань»... Хай вона спочатку забере звідси «законні». Під прицілом танків і авіації переговори не ведуть.

— Чи можливий, на вашу думку, в майбутньому процес на зразок Нюрнберзького над ініціаторами воєнної агресії?

— Ні, я переконаний, його ніколи не буде. Нікого взагалі не покарають. Згадайте Фергану, Баку, Тбілісі, Вільнюс... Хоч одного генерала, хоч одного політика засудили чи хоча б визнали на офіційному рівні винним у пролитті крові? В Росії не покарали навіть тих, хто палив танками по своїх, по Білому дому. Судового процесу над агресорами там не буде. Але, дай Боже, ми влаштуємо їм «Нюрнберг» тут. Ми привозитимемо сюди їхніх льотчиків — наших найголовніших ворогів (бомбардування здебільшого здійснює льотна еліта — льотчики-випробувачі) і судитимемо їх в інтер'єрі зруйнованих їхніми бомбами міст і сіл.

Ви бачили, скільки мертвих дітей залишають щодня по собі «російські соколи», ви чули розповіді жінок, старих людей, яким дивом вдалося вирватися від карателів-контрактників? Тоді ви повинні зрозуміти: нас загнали в глухий кут, нам не залишається нічого іншого, як показати Росії — ми також вміємо воювати на її території. Ми довго стримувалися, але терпець може й урватися. Знаєте, як співається в пісні про імама Шаміля: «Нема страшніше, ніж відвага, коли приречена вона». Все повторюється. І тоді генерал Єрмолов не збирався заспокоїтися, доки в живих залишиться хоча б один чеченець. І нині Росія має «достойных сынов Отечества». Хай і «дякує їм» за біль і сльози своїх матерів.

Розмову вела Людмила КОХАНЕЦЬ.

Від автора:

Я спеціально утримуюся від коментарів, від своїх оцінок кривавих подій у Будьонновську. Лише передаю сказане Шамілем Басаєвим за два місяці до «терористичного акту, який уразив світ». Тоді у квітні в заложниках перебувала вся Чечня. Та й нині, під час переговорів у Грозному, російські дула ще не зачохлено...

Фото Володимира КОРКОДИМА.

Ситуація

Лідія ТИТАРЕНКО, «Голос України»

Детектив районного масштабу

РОЗПОЧИНАЛОСЯ все прозаїчно. У тихому мальовничому куточку райцентру одержали квартири в котеджах дві сім'ї. І, як часто буває, спільні сусідські турботи, родинні клопоти об'єднали сім'ї Костіних та Куликів. Так було доти, доки не сталася біда...

Того фатального липневого вечора 1993 року містечко Чорнобай облетіла трагічна новина: у провулку Зеленому, в колективному сараї, де розміщено підвали, стався вибух такої сили, що зруйнував простінки і спричинив пожежу. Від опіків мало не загинула людина — А.М.Кулик, якого в тяжкому стані доставлено до лікарні...

Детективна історія виявилась історією примітивної недбалості, нехлюйського ставлення до елементарних правил безпеки і просто людської непорядності. Та звернімося до матеріалів кримінальної справи.

«Вибух стався після того, як власник крайньої лівої зруйнованої секції приміщення Кулик А.М., спустившись у підвал через люк у сараї, в пошуках м'ясної тушонки, запалив сірника. В результаті вибуху Кулик А.М. дістав обширні опіки тіла, які належать до розряду тяжких.

Причиною вибуху стало накопичення зрідженого побутового газу у підвальних приміщеннях, максимальна вибухонебезпечна зона якого створилася у підвальному приміщенні Костіна В.І., котрий, готуючись до весілля доньки, влітку 1993 року на газонаповнювальному пункті сел. Чорнобай самостійно одержав два балони зі зрідженим газом і у порушення вимог зберігав у необладнаному приміщенні свого сараю, під яким розташовані підвали. Один з балонів випускав газ...»

За вироком Золотоніського міського суду Черкаської області Костіна В.І. засуджено за статтею 220^1, ч.ІІІ Кримінального кодексу України до двох років позбавлення волі умовно. Частково задоволено цивільний позов потерпілого А.М.Кулика та стягнуто на його користь із засудженого 10 мільйонів карбованців за заподіяну моральну шкоду.

Так завершилася кримінальна справа. Здавалося б, усі крапки над «і» розставлено. Після довгого лікування повернувся додому Анатолій Миколайович. Ті 10 мільйонів, присуджених йому як відшкодування судом, він передав до дитячого садка. Колишнього здоров'я Анатолію Миколайовичу не повернути. Однак «треба жити між людьми, і жити по-людськи». Кулики чекали вибачення за те, що сталося, від Костіна. Однак той і після суду винним себе не визнав і сказав, що ніколи не подарує Куликам завданої йому образи... Тріщина, що розділила дві сім'ї, переросла в глибоку прірву. Те, що колись вважалося на подвір'ї спільним, колективним, — заїзд на подвір'я й воно саме, місця під сараї, гаражі, невеликі грядки під городину — все тепер стало яблуком розбрату. Замість вибачення Костін написав заяву, в якій висунув претензії до Куликів щодо кількох метрів землі на подвір'ї...

Що тут скажеш?.. Говорити про порядність, про те, що негоже жити помстою, зі злобою в душі? Чи прохати Бога, як благала для себе найсварливіша героїня нашого земляка Нечуя-Левицького — перенести хату Віталія Івановича на одну гору, а хату Анатолія Миколайовича на другу... Але, на жаль, чудес не буває... А є — А.М.Кулик з навіки уже підірваним здоров'ям і В.І.Костін, чиє здоров'я нівроку... Якщо його вистачає на псування здоров'я ближнього. Чи не час схаменутися?..

Колізія

Справа Івана Івановича з Іваном Никифоровичем жива?

Не в останню чергу тому, що судам усіх рівнів непросто дається соломонове рішення

1981 року я одружилася. Мене одразу прописали в селі Фурсах в помешканні чоловіка. Його батьки запропонували добудувати до хати ще дві кімнати й дві веранди, спорудивши два виходи. Моя мати купила цегли, шиферу, руберойду, вапна, лісоматеріалу (довідки є). Ну й повністю забезпечувала будівництво, допомагала продуктами. А ще наймала людей, наприклад, на спорудження муравки. Отож ми добудували свою частину й допомогли свекрові та свекрусі добудувати їхню. Ми з чоловіком замовили вікна, двері, котел, труби, батареї. Поставили новий дах з двома фронтонами.

1988 року чоловік нас із сином залишив. Свекор помер, і хату переписали на свекруху. Рік ми зі свекрухою жили ще мирно, але коли я подала документи на розділ хати, почалися конфлікти. 1991 року за мною було визнано право власності на 21/100 будинку. Чоловік виселився і написав заяву, що на свою частку не претендує. Я провела до своєї хати газ, замурувала двері, а колгосп імені Чкалова виділив мені 0,03 гектара городу біля будинку. Я поставила тин, який розділяв нас зі свекрухою.

З її боку була касаційна скарга, суд знову розглянув справу й виніс те саме рішення. А Білоцерківський міський суд ...відмовив мені у праві власності на будинок. Тут уже я написала скаргу до Київського обласного суду. Там мені було відмовлено. Отож свекруха звернулася до суду із заявою про виселення. На щастя, мене не виселили. Тоді свекруха дарує хату разом зі мною і моїм сином своїй доньці, яка мешкає в Білій Церкві.

У квітні 1994 року свекруха з дочкою розібрали мені 33 метри тину. Ми побилися. Був суд, який мене виправдав. Однак коли я гостювала у батьків в іншому селі, чоловік виніс усі мої меблі на вулицю. Біля хати я застала міліцію, що описувала винесене. Зникли золото, срібло, кришталь. На чоловіка порушили справу, однак через два місяці закрили.

Поки донька свекрухи домагалася виселення, надійшов протест Верховного суду. Обласний суд виніс постанову: протест задовольнити, рішення Білоцерківського суду скасувати, справу направити на новий розгляд. Новий знову дав старі результати — на місці і в області.

Наостанок комісія Фурсівської сільради віддала доньці свекрухи колись передані мені 0,03 гектара городу. Мені залишили тільки стежинку — вийти на вулицю.

Людмила ІЩЕНКО.

Київська область.

Віталій ЖЕЖЕРА, «Голос України»

ЗАЙВА ЛІТЕРА В ДІАГНОЗІ ГОСПОДА БОГА

ЦІЄЮ СТАТТЕЮ ми започатковуємо серію матеріалів під умовною рубрикою «Куди йде український театр?» Втім, прямої відповіді не обіцяємо — тут будуть самі запитання, з яких, можливо, вималюється згодом певна картина.

Сказати, що нині в театрі криза — ще нічого не сказати, бо криза є постійним і природним станом театру, адже сам по собі театр — то ніби благородна хвороба суспільства, такий собі порок серця, але в господньому діагнозі ніби вчувається зайва літера: порок — пророк, і ця напівомилка просвітлює смисл існування, і нормальне суспільство цю свою хворобу культивує, дбає про неї, підтримує її.

А що тоді, коли само суспільство — прихворіло?

Якщо починати — то спочатку. Отже, є суспільство з центром у Києві, а там — Державний театральний інститут, а в задачі питається: кому все це треба?

Театральний інститут чомусь вважається особливо престижним. Якщо ти педагог театрального і набираєш акторський курс — за кілька тижнів до вступних іспитів тобі краще піти у підпілля, бо весь світ раптом починає тобою дуже цікавитись. Цього літа акторів набирають професор Ірина Молостова та професор Микола Рушковський. О, вчитися у цих педагогів — мрія багатьох! Для інтерв'ю з ними я приготував, здавалося, чудовий хід: мовляв, користуючись давнім знайомством, прийшов когось «прилаштувати». Не спрацювало! У них голова болить вже від того, як би самим прилаштувати щойно випущених у світ Божий артистів. Бачив, як Ірина Олександрівна Молостова після перегляду «своєї» дипломної вистави зловила, вже аж на вулиці, одного з гостей, відомого режисера, керівника відомого театру, і гаряче в чомусь переконувала. Ясно: прохала взяти до театру талановиту «дитину». Либонь, її саму ніхто ні про кого так не просив. Чи вдалося? Вона махнула рукою: «Обіцяв подумати. А що тут думати — у нього таких нема. Мені страшно. Я не знаю, чи набирати мені новий курс? Заради чого ламати людям долю?» Вперше за 20 літ бачу, щоб залізна Молостова плакала. Сльоза була одна, але зла.

Микола Миколайович Рушковський щасливо-іронічно усміхається: йому пощастило прилаштувати 50 відсотків своїх випускників! 50 відсотків — це чотири душі...

Чим він одлякує абітурієнтів від акторської долі? «Тим, що її завжди: наша професія — то повна ЗАЛЕЖНІСТЬ. Але якщо раніше ми були просто кріпаками, то тепер — ще гірше». Раніше про свого кріпака-актора держава мусила дбати, принаймні, протягом перших трьох років: «розподілити» його, дати роботу й житло. Зараз цього нема. Які там три роки — контрактна система, беруть на рік і нічого не обіцяють, добре, якщо ти протягом сезону щось встигнеш, але так буває рідко. Житла на місцях театрам для молодих спеціалістів теж більше не виділяють. Раніше розподіл був під контролем Мінкультури, це хоч до чогось зобов'язувало керівництво театрів. Тепер же директори й режисери майже не ходять на дипломні вистави. Рушковський: «Мій курс зіграв за сезон сімдесят дипломних вистав — невже їх не можна було подивитися? Не хочеться ж просто розіпхати випускників по театрах — важливо, щоб вони потрапили до відповідальних рук, бо інститутом навчання не закінчується». Народний артист, професор — змушений бути агентом з працевлаштування!

Колись невільники-актори мріяли про вільний диплом, тепер це не проблема, але... Ну, гаразд, столичний Театр на Липках одразу взяв — і не про запас, а для конкретної вистави — кількох випускників Рушковського. Це удача. А часто заявки на молодих спеціалістів звучать так: «Театрові потрібні актори, один чоловічої, другий жіночої статі». Навіть коней отак не купують...

Тим часом в інституті готують не лише акторів для українських та російських театрів. Є єврейський курс, випущено угорський — для Закарпаття, мріють про власних професійних акторів кримські татари та приазовські греки. Що коли всі вони підуть в нікуди?

Один режисер розповідав: довелось йому недавно ставити виставу в провінції, й актори попросили не призначати репетицій після обіду. Чому? А вони, виявляється, раків ловлять на продаж, бо у провінції нема того приробітку, який можна знайти в столиці, а зарплата заслуженого артиста — три з половиною мільйони.

Раніше любили говорити, що театральний інститут відстає від реалій живого театру, нині це, здається, знову так: в інституті не вчать ловити раків. Театр — жорстоке ремесло. Коли писалися ці рядки, повідомили, що переведено на пенсію кілька ще незгаслих зірок столичної сцени: Наталю Лотоцьку, Юлію Ткаченко, Михайла Крамара, Віктора Цимбаліста. Ще раніше опинилась на пенсії неповторна Нонна Копержинська. Можливо, це дасть шанс пробитися комусь із молодих — але в чомусь і ображає їх, бо театральні старики — це школа. Честь для ветерана — вмерти на сцені, але останнім часом, через бідність, їх почали позбавляти цього шляхетного права, і це недобрий знак — для всіх.

... Акторів виховують по-різному. Якщо у нас 3 — 5 дипломних вистав, то в Ізраїлі — 20, так там учать виживати. Якщо у нас на акторському курсі — 15 душ, то у Німеччині Рушковський бачив курс з чотирьох чоловік. Він вважає: можливо, і у нас настав час готувати акторів поштучно, і обов'язково з прицілом на певний театр, на замовлення. Молостова: «Втрачаючи старих акторів, театри підривають мости за собою, втрачаючи молодих — рвуть мости попереду».

... При напівпорожнім залі закінчилась остання дипломна вистава курсу Молостової «Гріх і покаяння». Ім'я автора — Карпенка-Карого — носить цей інститут, і маємо в цьому році круглий 150-річний ювілей драматурга, але ніхто ту виставу не оцінював і не вводив, як кажуть, у культурний контекст, навіть ті, хто на всіх перехрестях трубить про наше духовне відродження. Правда, вистава посіла одне з двох головних місць на Міжнародному фестивалі театральних шкіл у Москві. Так-от, у виставі лейтмотивом звучить пісня «Ой чиє то жито, чиї то покоси», і хтось із студентської братії в залі скаламбурив і тиненько заспівав: «...чиї то кокоси», і каламбур ліг в ціль — як натяк на їхню нічийність і чиєсь небажання вирощувати свій сад, — так, ніби небувалі кокоси з'являться на ринку духовних потреб звідкись з Африки і їх можна буде придбати готовенькими — упакованими в комерційному кіоску.

На фото: Микола Рушковський та Ірина Молостова.

Тільки факти

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

П'ЯТЬ З ПОЛОВИНОЮ

прем'єр відбулося в Національній опері цього сезону

НАЦІОНАЛЬНА опера України завершила 127-й сезон. Сезон був насичений гастролями — театр інтегрувався до європейського музичного простору й потихеньку екстраполював світові надбання на наш ґрунт, що виявився благодатним. Балетна трупа вперше танцювала в Америці, де мала більш ніж позитивну пресу, яка порівнювала перші гастролі киян з останніми гастролями Великого театру не на користь останніх.

Удома Національна опера мала п'ять прем'єр. «Лоенгрін» Вагнера, який вартий двох спектаклів. Адміністрація театру цю норму й запровадила — за партію в «Лоенгріні» платять як за дві. Німецькі мова, постановка, сценографія. «Київська пекторать» визнала спектакль кращою музичною подією сезону.

Відбулася прем'єра дитячого балету Хачатуряна «Чіпполіно». Спектакль популярний не лише в дітей, а й у меломанів. Анатолій Шекера створив нестандартну версію канонізованого «Лебединого озера» Чайковського — це її на «ура» приймали в США. Паралельно в театрі йде «Лебедине озеро» в постановці Валерія Ковтуна — цей спектакль запросили на фестиваль до Японії, щоправда, японці поставили умову — модернізувати костюми й сценографію, що й здійснила художник Марія Левицька.

Відомий київський танцівник Олексій Ратманський, який нині працює в Канаді, навчившись чужого й свого не відцуравшись, поставив удома програму одноактних балетів з елементами модерну. «Пектораль» назвала цю постановку кращим режисерським дебютом сезону. Вплив на театр Міжнародного конкурсу імені Сержа Лифаря очевидний.

Завершився сезон прем'єрою опери «Мадам Баттерфляй» Пуччіні. Спектакль готували й випускали на тлі насичених гастролей. Раніше, практично нікуди не виїжджаючи, ми ставили стільки ж або й менше, зауважив генеральний директор Національної опери Анатолій Мокренко. Постановник Ірина Молостова орієнтувала спектакль на молодь. Робиться це не від хорошого життя, бо завжди легше купити «зірку» з провінції, ніж її виховати самому, але щоб «зірку» купити, їй принаймні треба дати квартиру. Національна опера України цієї скромної можливості практично позбавлена. В результаті маємо букет нових імен як в опері, так і балеті — і хто скаже, що це погано?

Кілька слів про географію. Оперна трупа недавно повернулася з Канарських островів, де виконувала «Євгенія Онєгіна» і «Бориса Годунова». Нинішній сезон вдома вперше офіційно закрився не «фірмовим» спектаклем «Тарас Бульба», а гала-концертом. Причина — більша частина хору вже виступає на Дунайському фестивалі в Австрії — навіть не з оперною, а з духовною українською музикою, якою Європа вельми цікавиться.

Балетна трупа виїхала до Японії з «Лебединим озером» і «Сплячою красунею». Потім будуть паралельні гастролі — балет їде до Італії з «Ромео і Джульєттою», опера — до Будапешта з «Борисом Годуновим». Цими гастролями нинішній сезон закінчується остаточно. Далі будуть Китай, Гонконг, Сінгапур. Усього 12 країн.

Недавно панові Мокренку довелося писати листа принцу Шотландському Стюарту, що є патроном Единбурзького фестивалю. І з'ясувалося, що в нас нема досвіду епістолярного спілкування з членами королівської родини. Як його назвати в листі? Після деяких роздумів і консультацій Анатолій Юрійович зупинився на нашому «вельмишановний пане принц». Пан принц запропонував Національній опері України шотландським коштом поставити балет українського композитора Валерія Кикти, що мешкає в Москві, — для фестивалю. Театр відповів принциповою згодою.

У листопаді, крім цього, планують прем'єру ще двох одноактних балетів на музику Кикти, а в грудні — першої діаспорної опери «Анна Ярославна» (музика Антона Рудницького). Ця опера досі звучала лише в концертному виконанні — в «Карнегі-Холл». Ставитиме її французький режисер дуже давнього українського походження Мішель Волковицький — безплатно.

Після вдалого втілення «Набукко» Страсбурзький фестиваль зробив другий крок — замовив нашій опері «Аїду» Верді. І, нарешті, театр готує «Пікову даму» Чайковського (замовлення Вісбаденського фестивалю) і балет на українські теми Берліоза (є такий).

Календар «ГУ»

Віталій ГАЙЧУРСЬКИЙ, журналіст

Тиміш кохав Роксанду, а вона...

До 400-ліття від дня народження Богдана Хмельницького

ДО ПОСТАТІ сина Богдана Хмельницького — Тимоша ми вже зверталися («Голос України» від 18 березня). Його несподівана смерть різко змінила плани гетьмана України. Він змушений був йти на союзи з сусідами, передусім з Московією. Докладніше про цей епізод (втрату сина) йдеться у двотомній «Історії Буковини», підготовленій професором Аркадієм Жуковським і виданій у Чернівцях редакцією газети «Час».

Донедавна заангажовані радянські історики, висвітлюючи добу української історії часів Богдана Хмельницького, найчастіше писали про його «постійне прагнення союзу з Москвою». А насправді гетьман України, сподіваючись на те, що його справу продовжить син Тиміш, думав про створення незалежної сильної української держави. Він був прихильником союзів, але таких, де Україна відігравала б першу роль. Так з'явився план утворення українсько-волоської держави, довкруги якої мав би постати союз східних країн. Коли б це вдалося, ситуація в Європі різко змінилася б на користь Києва. Але виграли б і її сусіди. Адже між тоді могутніми Туреччиною та Польщею постала б нова могутня країна — спадкоємниця Русі Київської.

Тож шлюб Тимоша й красуні Роксанди (Розанди) мав скріпити початок майбутнього союзу. Батько нареченої молдавський господар Василь Лупул розумів, що Богдан Хмельницький врешті-решт досягне свого, але щосили опирався здійсненню гетьманських задумів. Василь Лупул орієнтувався на Польщу. Дипломатичним шляхом приєднати Молдавію до України не вдалося, і тоді гетьман вирішив діяти силою. Розгром польських частин під Батогом у травні 1651 року, які йшли на допомогу В.Лупулу, вирішив справу. Через рік відбулося бучне весілля Роксанди й Тимоша, і молоді оселилися в Чигирині.

Рух Б.Хмельницького на Балкани мав на меті далекосяжні наміри. Адже іншим зятем В.Лупула був литовський гетьман Януш Радзивілл. Тобто перед нами, якщо говорити сучасною мовою, — план створення чорноморсько-балтійського союзу.

І от ця несподівана смерть Тимоша в Сучаві.

Крах балканської політики Б.Хмельницького повернув його до думки про союз з Москвою, яка бачила в Україні силу, здатну зупинити спустошливі татарські набіги на південні околиці народжуваної на теренах Суздальського князівства імперії.

Гетьман України під час національно-визвольної війни й сам формувався як провідник державницької ідеології. Він поступово позбувався ілюзій про обов'язковість союзів України з сильними сусідами — чи то з Польщею, чи то з Московією. Б.Хмельницький дедалі частіше доходив висновку, що порятунок України — лише в союзі з Європою через укладання двосторонніх угод. Цей процес він і розпочав після відмови від балканської політики. Було укладено угоди не тільки з Москвою, а і з Швецією, Кримом, Туреччиною. З новою енергією гетьман приступив до утворення коаліції з Швеції, Семигороду, Бранденбургу, Молдавії, Волощини, Литви й України. «Відтягнути момент рішучої оружної розправи з Москвою можливо до часу закінчення боротьби з Польщею й добитися нейтралітету Туреччини», — таке було, на думку В.Липинського, завдання української дипломатії в ті роки.

Проте всім цим намірам старіючого гетьмана вже не судилося справдитися — гетьманський титул, який Б.Хмельницький прагнув замінити титулом княжим, щоб забезпечити спадковість верховної влади в Україні, передати було нікому.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

«КИЇВ-БАСКЕТ» повертається з відпустки

Віце-чемпіон країни клуб «Київ-Баскет» у ці дні перебуває вже в Бердянську, де на березі ласкавого Азовського моря проведе другий етап (чи не найголовніший) підготовки до нового сезону. А перед від'їздом команди на тренувальний збір до нашої редакції завітав її головний тренер Андрій ПІДКОВИРОВ. Від нього останні новини з популярного колективу.

— З відпустки всі хлопці повернулися в доброму настрої, посвіжішали, повеселішали і, як на мене, скучили за баскетболом.

— А кого ж недорахувалися?

— Розпрощалися тільки з Миколою Кофановим та Володимиром Анциферовим.

— Ходять чутки, що збираєтесь розлучитися ще й з Ігорем Яценком та Віктором Грищенком...

— Поки що так питання не стоїть. Обидва їдуть з командою на Азовське узбережжя. Тренування в Бердянську дадуть відповідь на багато запитань. В тому числі й на ваше.

— Ви сказали, що всі в команді здорові. Це стосується і Володимира Шевченка та Ігоря Ватажка, яким зробили операції в Італії?

— Схоже, що ці відмінні майстри одужали. Хотілося б, щоб їхні муки їм і не згадувалися. Але, знову ж таки, стан здоров'я хлопців остаточно прояснить наступний збір. Подивимося, як на них впливатимуть великі навантаження. Зрозуміло, що працюватимуть Ватажок з Шевченком під пильним контролем наших лікарів Сергія Опаріна та Сергія Калинкіна.

— Андрію, багато говорилося останнім часом, що «Київ-Баскет» збирається поповнити лави відомими баскетболістами. Наскільки це відповідає дійсності?

— Це реальна інформація. До нас прийшли знайомі широкому болільницькому загалу гравці: кремезний центровий (зріст 206) Ігор Мельник та захисник атакуючого плану Андрій Шаптала. Обидва виступали колись у «Будівельнику». А останнім часом Мельник грав у Ризі, а Шаптала — в Словаччині.

— Їм обом, якщо не помиляюся, — по 33. То чи не перетвориться «Київ-Баскет» на клуб зустрічей «Якщо вам за тридцять»?

— І мені, і ще кільком гравцям нашої команди перевалило за тридцять. Але на вік уваги не звертаю. Головне — гра. Подивіться, хіба не з юнацьким запалом діє на майданчику чудовий майстер, найкорисніший наш виконавець Євген Мурзін, якому тридцять? А разом із знаннями майстрами, переконаний, підвищуватимуть клас і наші молоді баскетболісти. До речі, взяли на перегляд кількох перспективних юнаків із Дніпропетровська.

— Зрозумів, що й ви не збираєтесь повністю пересідати у тренерське крісло?

— Безперечно, гадаю, що й на майданчику ще прислужусь клубові.

— До речі, чи сталися зміни в тренерській команді «Київ-Баскета»?

— Запросили 37-річного Анатолія Юрченка, який працював з баскетболістами КПІ. Йому доручено налагодити роботу дитячої школи. І ще він опікатиме наших молодих новобранців.

— І які ж ваші підготовчі плани?

— Два тижні тренуватимемося в Бердянську, закладаючи підвалини фізичних кондицій. Потім до 20 липня працюватимемо в Києві, в нашому спорткомплексі «Меридіан». Далі планується поїздка до Єгипту.

— А коли почнеться черговий національний чемпіонат?

— А Бог його знає. Знаю тільки, що 6 вересня ми стартуємо в розіграші Кубка Європи. Суперника назве жеребкування, яке, кажуть, пройде наприкінці липня.

На знімках: тренерська нарада — Борис Вдовиченко та Андрій Підковиров; шлях на п'єдестал починається з кросу.

Фото Миколи БОЧКА.

Іван ОЗЕРЧУК, журналіст

В очікуванні великого тенісу

У Києві, на кортах «Динамо», з 3 по 8 липня вперше в нашій країні пройде чоловічий турнір із серії сателітних, призовий фонд яких 25.000 доларів. Ми вже розповідали про те, що головний спонсор київських змагань — СП «Український мобільний зв'язок». Але нашому тенісу щиро і суттєво допомагають ще й акціонерний поштово-пенсійний банк «Аваль». І особливо — українсько-американсько-німецько-нідерландське закрите акціонерне товариство «Утел». У листопаді 1992 року «Утел» відкрив першу цифрову міжнародну телефонну станцію в Києві. А наступного року такі станції з'явилися вже в багатьох великих містах нашої держави, зокрема, у Львові, Чернівцях, Ужгороді, Одесі, Дніпропетровську, Хмельницькому. До середини наступного року планується встановлення цифрових станцій в усіх обласних центрах України. І, зрозуміло, в планах «Утел» — продовження дружби і партнерства з Федерацією тенісу України.

Вже стало традицією, що на найзначніших тенісних турнірах, які проводяться в нашій країні, використовуються м'ячі фірми «Прокенекс». Її представник в Україні Сергій Коноваленко розповів, що на динамівських кортах стрибатимуть і літатимуть пружкі та пухнасті жовті кульки чудової якості. Втім, у цьому пересвідчаться учасники, від яких цінителі тенісу, в свою чергу, чекають захоплюючої, інтригуючої боротьби.

Петро ГЕНЧУК, журналіст

ФУТБОЛ... НА КАНІКУЛАХ

Недоліків у нашому футболі є ще багато. Тільки працюй над їх усуненням. І все ж дуже приємно, що маємо й певні зрушення на краще. Вони вселяють оптимізм, додають наснаги. Насамперед скажу, що підвищилася результативність порівняно з минулим чемпіонатом. Торік було забито 665 м'ячів, у нинішньому — 801 (плюс 136). Середня результативність українського національного турніру (2,62 м'яча за матч) вища, аніж у багатьох європейських країнах, зокрема в найавторитетнішому італійському чемпіонаті. Поменшало й нічиїх — з 77 торік до 52 (нині). Її якісні кроки вперед, як на мене, слід пов'язувати з переходом нашого футболу до нової системи заліку очок, коли за перемогу присуджується три очки, а за нічию — одне. Вони зробили боротьбу в турнірі в багатьох випадках безкомпромісною.

У більшості команд, як кажуть, спалахнула ціла плеяда перспективних гравців. Які за дбайливого ставлення спроможні перетворитися вже найближчим часом на майстрів високого класу і відродити славу українського футболу.

Пристойним вбачаю й показник найкращого бомбардира чемпіонату Арсена Авакова («Торпедо», Запоріжжя) — 21 м'яч. Окрім нього, є вдосталь результативних форвардів. Це динамівці Віктор Леоненко, Андрій Шевченко, Сергій Коновалов,дніпропетровець Олександр Паляниця, Михайло Пацхверія із «Металурга», одесит Тимерлан Гусейнов, Іван Корпонай та Андрій Федьков з Кременчука. Останній уже, щоправда, змінив клуб і виступає за ЦСКА-«Борисфен». Перелік можна продовжувати. І це відрадний факт.

Турнір, що завершився, ще раз показав, що маємо ряд сильних клубів, які й надалі вдосконалюватимуться. Це насамперед київське «Динамо», «Чорноморець», «Дніпро», «Шахтар», «Таврія». На певній відстані від них понад що честолюбні «Кривбас», «Торпедо», «Карпати», «Металург», «Кремінь», «Прикарпаття». Але хтось із них уже в наступному чемпіонаті обов'язково втрутиться в суперечку еліти. Дуже хотілося, щоб сталося саме так.

Обов'язково відзначу, що четвертий чемпіонат у цілому зберігав певну інтригу до останнього туру. Того дня, до речі, визначився бронзовий призер. Ним, як відомо, став дніпропетровський «Дніпро». Ця команда в другому колі, коли її очолив німецький тренер Бернд Штанге, примусила заговорити про себе. Насамперед тому, що здебільшого демонструвала такий футбол,який подобається болільникам. Склалося враження, що пан Штанге і його підопічні знайшли спільну мову і їм тепер до снаги великі справи.

Зрозуміло, що для досягнення високої мети «Дніпрові» необхідно зміцнити лави. Ось чому до цього клубу запрошено кількох нових виконавців. Як нам стало відомо з авторитетних джерел, серед них — троє футболістів, котрі якнайкраще зарекомендували себе в сімферопольській «Таврії». Це гравець національної збірної України, 23-річний захисник Олександр Головко, півзахисник, 20-річний Сергій Єсін і гострий форвард, 24-річний Олексій Антюхін.

Останній тур назвав і двох невдах. З вищою лігою розпрощалися шепетівський «Темп» і рівненський «Верес». Шепетівців мені, слово честі, дуже шкода. Особливо президента клубу Джумбера Нішніанідзе, який створив цей колектив, вклав у нього душу і величезні кошти. Джумбер Григорович запросив на посаду головного тренера відомого Реваза Дзодзуашвілі. В основному складі виступала група технічних гравців з Грузії. Та ба, цього було замало, щоб утриматися на плаву.

Нарешті, скажу кілька теплих слів на адресу триразового чемпіона України київського «Динамо», яке цього разу на золотий фініш прийшло ще за два тури до офіційного завершення чемпіонату. То була яскрава і заслужена перемога славного колективу.

Сьогодні київське «Динамо» — наймогутніший футбольний клуб у державі, має в своєму складі чимало чудових гравців. Численні шанувальники динамівців з особливим тремтінням у серці очікують повернення до клубу Валерія Лобановського. Кажуть, що видатний тренер, якого в Кувейті, де він нині очолює національну збірну, прозвали «крижаною горою», збирається восени повернутися до Києва. Якщо так станеться, тоді можна буде серйозно подумати про високі здобутки на європейській арені. Хоча, як відомо, на цьому шляху у динамівців несподівано виникли певні перешкоди. Ми вже писали про перебування в Швейцарії, у штаб-квартирі УЕФА президента ФФУ Віктора Банникова, президента ФК «Динамо» (Київ) Григорія Суркіса, президента Спілки адвокатів України Віктора Медведчука та генерального секретаря ФК «Динамо» (Київ) Василя Бабійчука, про їхню зустріч з президентом УЕФА Ленартом Юханссоном. У той момент, коли писалися ці рядки, ми ще не знали, яке остаточне рішення Комісії з питань проведення змагань УЕФА.

Хоч би яким воно було, будьмо оптимістами. Наш футбол неодмінно посяде згодом заслужене місце в світовому співтоваристві. А поки він пішов на канікули. Новий чемпіонат планується розпочати наприкінці липня.

«Зірка» і «ЦСКА-Борисфен» — у вищій лізі. Вітаємо!

Чемпіонат України. Перша ліга. 43 тур: Динамо-2 — СК Одеса — 1:1. Гусин,60 — Кресс,55. Хімік (Житомир) — Металург — 1:0. Василишин, 66. Хімік (Сєвєродонецьк) — Нафтовик — 4:1, Бублик, 49, 69, Живаченко, 57, Курбатський, 81 — Захаров, 51. Металіст — ФК Суми — 1:0. Карабута, 28. Нафтохімік - - Буковина — 0:0. Зірка — Нібас — Поділля — 1:0. Олійник, 49. Дніпро — ЦСКА — Борисфен — 0:1. Джишкаріані, 59. Поліграфтехніка — Ворскла — 1:2. Чуйченко, 43 з пенальті — Соболь, 16 та 36. Кристал - - Сталь — 2:1. Фігун, 35, 60 з пенальті — Ареф'єв, 10. Скала — Бажановець — 2:1. Липинський, 22, Доморадов, 66 — Дяк.8.

Тренери і футболісти, керівництво клубів «Зірка-Нібас» та «ЦСКА — Борисфен» офіційно приймають вітання з виходом у вищу лігу. Ми приєднуємося до цих вітань і бажаємо успішних виступів дебютантам у першому дивізіоні українського футболу. А от переможець турніру стане відомий лише після останнього туру, як і друга команда, яка має залишити першу лігу.

Можна привітати і нападаючого «Поліграфтехніки» Сергія Чуйченка, який з 25 м'ячами лідирує у суперечці бомбардирів ліги. На шість м'ячів відстає від нього нападаючий «Динамо-2» Андрій Гусин. Він в останньому матчі може поповнити свій вантаж, але навряд чи наздожене Сергія.

Перед останнім туром становище лідерів таке: «Зірка- Нібас» — 88 очок, ЦСКА — Борисфен — 87, Металург — 79, Хімік (Житомир) та Нафтовик о— по 72.

Матчі заключного туру відбудуться 2 липня.

За кордоном є спадок. Можливо, для вас...

Укрін'юркколегія

(252034, м. Київ, вул. Золотоворітська, 2-а)

в справах про спадщину розшукує родичів

Померлих в Канаді:

Михайла Павлюка, *він же* ***Михайло Павляк,*** *який народився 1914 року в Україні чи Росії.*

Джозефіни (Йозефіни) Розіцької, *в дівоцтві Квялковської, яка народилась 1907 року, матір якої звали Казіміра Стефанська.*

Йосипа Зивиняка, *він же* ***Йозеф Карпет,*** *який народився 1915 року вірогідно в Україні.*

Джона (Івана) Дрозда, *який народився 1893 року в Україні.*

Тетяни Миколаївни Огиєнко, *в дівоцтві Суділковської, яка народилась 1914 року в Україні чи Польщі, матір якої звали Люба, в дівоцтві Желіховська.*

Ларрі Завеліча, *який народився в Канаді 1915 року, батько якого Павло, а мати Ганна Антонівна Горбачук, яка народилась в населеному пункті Зоря.*

Матвія Барабаша, *який народився в 1894 році в Австрії.*

Померлих в США:

Ліни Дьорінг, *в дівоцтві Ліни Хаїмовни Вайнштейн, яка народилась 1909 року в Німеччині, батько якої Хаїм Вайнштейн, 1872 року народження і мати Шия-Фейга народились в Бродах.*

Юлії Гузей (Хузей, Худзей), *яка народилась 1926 року, батька якої звали Василь, а матір Вікторія, в дівоцтві Баран, які походять з с. Гошівчик, повіт Устрики Дольні, Польща.*

Померлої у Франції:

Антуанети Антонівни Соломіної, *в дівоцтві Батаюк, яка народилась в 1926 році в Парижі, матір якої звали Марія Михайлівна Яремчук, яка народилась в с. Жуковець чи Жуківці на Україні 1904 року і мала сестру, ім'я якої невідоме, яка померла у Франції, матір обох звали Гаська (Ганна?) в дівоцтві Мартинюк.*

Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місце проживання розшукуваних, просимо повідомити про це Укрін'юркколегію: Київ — 34, вул. Золотоворітська 2-а, тел. (044) 224-16-67, факс (044) 229-28-35.

Информация о первом выпуске инвестиционных сертификатов АО «Инвестиционная компания «МАСТ—Инвест», размещаемых закрытыми взаимными фондами «МАСТ—Приват-1» «МАСТ—Приват-2», «МАСТ—Приват-3», «МАСТ—Приват-4»

1. Сведения о компании

Полное наименование: Акционерное общество закрытого типа «Инвестиционная компания «МАСТ-Инвест».

Организационно-правовая форма — акционерное общество закрытого типа. Уставный фонд 3 000 000 000 карбованцев.

Компанией учреждены четыре закрытых взаимных фонда на срок 25 лет (10.05.1995 — 17.05.2020) «МАСТ—Приват-1» «МАСТ—Приват-2», «МАСТ—Приват-3», «МАСТ— Приват-4».

Учредители компании: АО «ИПРА», 000 «Триада» и физические лица.

2. Инвестиционная декларация фондов

2.1. Местонахождение — г.Харьков, пр.Гагарина, 248.

2.2. Цель инвестирования — увеличение стоимости чистых активов фонда и получение прибыли в интересах участников.

2.3. Предмет деятельности — аккумулирование финансовых ресурсов и приватизационных бумаг для осуществления совместного инвестирования в ценные бумаги, недвижимость, доли и паи государства в имуществе хозяйственных обществ.

2.4. Основные направления деятельности — объекты приватизации, соответствующие таким критериям: конкурентоспособность товара и услуг, реализуемых предприятием, доступность сырья и материалов, необходимых для нормального функционирования предприятия, низкая зависимость от смежников.

2.5. В счет оплаты инвестиционных сертификатов принимаются в основном приватизационные средства (карбованцевые средства только по согласованию с Правлением инвестиционной компании).

2.6. Каждый фонд реализует 225 000 инвестиционных сертификатов номинальной стоимостью 50 000 крб. на общую сумму 11 250 000 000 крб., из которых 210 000 — на предъявителя, 15 000— именные, владельцам выдаются Свидетельства на общее количество приобретенных сертификатов.

2.7. Выплата дивидендов участникам Фондов осуществляется с 1 апреля следующего за отчетным годом, исходя из прибыли, полученной на этот момент, дивиденды выплачиваются по местонахождению фондов, а также почтовым переводом и перечислением на лицевой счет в сбербанке.

3. Объем эмиссии сертификатов дополнительного выпуска 45 000 000 000 крб., поделены на 900 000 сертификатов номинальной стоимостью 50 000 крб., из которых 60 000 — именные, а 840 000 — на предъявителя.

День начала продажи 01.07.95 г. В начале эмиссии сертификаты реализуются по 50 000 крб.

4. Депозитарием инвестиционной компании является ХРУ УАК ЦИБ, г. Харьков, пл. Розы Люксембург, 10. Лицензия Министерства финансов № 71 от 5.10. 94 г.

5. Владельцы инвестиционных сертификатов имеют право на дивиденд, избрание в Наблюдательный Совет взаимного фонда, получение части имущества при ликвидации Фонда.

6. Аудитор компании — фирма «Фактор-Аудит», лицензия № 000305 от 20.09.94 г., г.Харьков, ул.Революции, 11.

Віталій АБЛІЦОВ, Олександр ПІСКУН, «Голос України»

ВІЙНА — ЯВИЩЕ ТИМЧАСОВЕ, КНИГА — ВІЧНЕ

Знахідка тижня

Маловідоме про Уласа Самчука

ЦЕЙ ПИСЬМЕННИК — один з найталановитіших українських зарубіжних авторів, чиї твори знають у багатьох країнах світу. Трилогії «Волинь» та «Ост» Уласа Самчука висувалися на здобуття Нобелівської премії. Не менш цікавий він і як публіцист. Особлива тема Уласа Самчука-журналіста — пропаганда книги. Адже він був переконаний, що освіта та культура — єдині здатні врятувати людину «у світі приблизних вартостей», як називав письменник суспільства, де панував тоталітаризм, усе одно який — більшовицький чи нацистський.

Нагода ще раз згадати про видатного прозаїка — його маловідома публікація в житомирській газеті «Голос Волині», що виходила у роки німецької окупації.

Стаття Уласа Самчука називалася «Щось, чи що читати?» і присвячена культурі читання. Автор різко виступав проти беззмістовного спілкування з літературою. Приклади, що їх він використовує в публікації, взято як з життя Німеччини, так і США та СРСР. Однобоке захоплення лише, наприклад, криміналістикою чи детективами призводить до примітивізації сприйняття людиною світу. Тим більше світу, у якому точиться жорстока війна. Затятість тоталітарної пропаганди (Улас Самчук мав на увазі й фашистську, про це можна здогадатися з публікації) викликає лише спротив у суспільстві. В статті називаються прізвища Л.Толстого, Ф.Достоєвського, Р.Тагора, Д.Лондона і навіть Дж.Вашингтона. Не забуваймо, що публікація датована лютим 1943 року, коли фашистська Німеччина і США перебували в стані війни. Улас Самчук закликав читачів газети читати біографічні твори видатних діячів світової культури та політики. «Попробуйте зацікавитися ними і побачите, що вони цікаві, барвисті і звучні. І побачите також, що життя великих людей цього типу змістовніше, бо воно каже про змагання, боротьбу, дослідження, винахідливість... Вони дають силу і повноту. Вони вчать, і у тяжку хвилину вони дають силу втриматися до кінця».

Гадаю, сказаного досить, щоб зробити висновок про антифашистський зміст Самчукової публікації. Бо життя й творчість Л.Толстого, Ф.Достоєвського та Дж.Вашингтона — це приклад боротьби з труднощами реальної дійсності й пошуки виходу навіть з трагічних ситуацій. Окупанти ж чекали лише покори, рабського служіння.

Улас Самчук, і приклад наведеної незначної за розміром публікації в цьому переконує, завжди звертався до розуму читача, його здатності читати між рядками, здатності сприймати надруковане як поштовх думати. Коли письменник прибув у жовтні 1941 року до окупованого фашистами Києва, його вразили руїни міста, але не менше вразило видатного прозаїка й те, що на вулицях української столиці зовсім не чути рідної мови — повсюдно чи то російська, чи то німецька...

Будь-який тоталітаризм творить суспільство — світ приблизних вартостей. Улас Самчук прагнув вивести Україну у світ, як він писав, «високого стилю, міцних душ, рівних, витривалих характерів». Лише незалежна країна, на переконання автора «Волині», здатна розбудити Людину в людині. «І тоді ми автоматично включимося до великого творчого процесу решти культурних кругів нашої планети, і пізнають нас не тільки з географії, не тільки з випадкових меморандумів, а з імен, з мови, з творів, де кожна літера і кожний знак висловить нас учинно і тривало».

Сузір'я талантів

КІЛЬКА днів у Дніпропетровську панувала атмосфера свята високого музичного мистецтва. У цьому місті відбулися концерти уславленого світом колективу «Віртуози Москви» на чолі з Володимиром Співаковим з великим успіхом. Це перший виїзд оркестру (як сказав на прес-конференції Володимир Співаков) в Україну з часів утворення СНД.

З великим хвилюванням і бажанням музиканти їхали на ці гастролі, які відбулися з участю і з допомогою корпорації «Содружество» і банку «Кредит-Днепр». Митець відзначив позитивний вплив на сучасний культурний процес акцій, до яких вдаються сучасні ділові люди, а саме — допомога музиці, виконавцям знайти шляхи до розвитку мистецтва в цей складний економічно час. Саме Віктор Пінчук — голова правління корпорації «Содружество» та Сергій Згоник — голова правління банку «Кредит-Днепр» доклали максимум зусиль, щоб сприяти приїзду до Дніпропетровська цього уславленого колективу.

У концертах — а їх було п'ять — прозвучали різноманітні як класичні концерти, квартети, так і популярні інструментальні п'єси. Їх виконували оркестр «Віртуози Москви», «Співаков-квартет» та «Московський камерний квартет».

Усім концертам, які відбувалися в переповнених залах, була притаманна та особлива одухотвореність, яку несе з собою високе виконавське мистецтво.

Володимир Співаков наділений величезним обдаруванням музиканта. Але постає перед слухачами і як талановитий диригент, творчість якого сповнена особливого артистизму.

Галина СТЕПАНЧЕНКО.

На знімку: (зліва направо) Ігор Федоров, Володимир Співаков і Олексій Грінберг на концерті в Дніпропетровську.

Реклама

Фейлетон

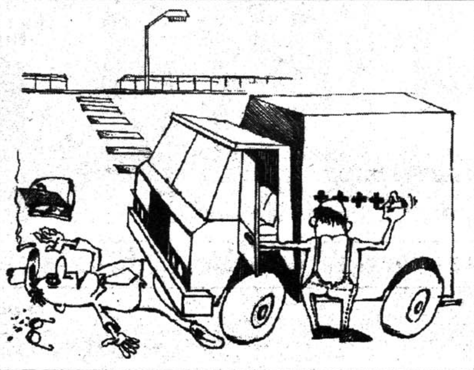

ЖЕК-лікарня

Вирішили у нашому ЖЕКу остаточну перебудову, а заразом і реформи, вчинити. Ось лише із здоров'ячком особового складу поганенько. Реформаторська праця важка. Тут абияк та на хіп-хап не піде.

Двірник Петько (він ще у революції 1905 року брав участь, а іноді каже, що і Куликовську битву пам'ятає, але чолов'яга дужий) запропонував створити власну лікарню. Лікуватимемо жеківців і громадян мікрорайону.

Справа здалася нам вартою уваги. Медперсонал наберемо серед своїх співробітників. А чом би сантехніку Грицьку (це я) та не стати хірургом? Якщо я можу з'єднувати труби, то і кістки склеювати під силу. На терапевта призначимо старшого майстра Колю. Він так душевно переконує мешканців у тому, що коли протікає дах будинку, то це додаткове озонування повітря, а зовсім не поломка. І так він чудово все виконує, що кожен день отримує могоричі й письмові подяки. Одне слово, лікувати всілякі хвороби зможе запросто.

Приміщення під лікарню підшукали неслабеньке. Очистили сміттєзбірник (хай мешканці відходи до сусіднього мікрорайону носять), тесляр Васько зліпив триярусні нари, на подвір'ї влаштували тимчасовий туалет і рукомийник, і справу зроблено. На презентацію запросили всіх бажаючих з власною закускою й випивкою, і тиждень обмивали нову установу.

Потім начальник видав наказ. Хворим з'являтися з власними постільною білизною, посудом, харчами, ліками, медінструментами і внести наперед плату за користування лікарнею у розмірі пврічної зарплатні. Взагалі ми не розраховували, що хтось протягне такий термін, але на всяк випадок вирішили підстрахуватися. Та й непередбачені витрати можуть бути. Приміром, відправка кращих представників жеківського медперсоналу в зарубіжні відрядження для набуття передового досвіду.

Як не дивно, потягнулися перші хворі. А що їм робити, коли районна лікарня вже місяць як на карантині й там суворо-пресуворо заборонено підпускати до неї відвідувачів ближче ніж на сто метрів?

Притягли одну бабцю. Вона в черзі за ветеранським пайком знепритомніла. Так ось, затягли її до нашого сміттєзбірника (пардон, лікарні), вона як нюхнула — тут же очі розплющила, без нашатирю прийшла до тями і з криком: «Господь з вами!» — дременула, як вісімнадцятирічна, досточути у черзі.

Коротше кажучи, популярність наших методів лікування перевершила всі сподівання.

Прикульгав якось потерпілий. Йому машина ногу віддавила. Так я йому швиденько кістки на місце вправив. Взяв півдюймову трубу, клоччя, щоб було м'якше, ізоляційну стрічку. Прикріпив до ноги, і він бадьоро рушив додому. А що було робити? У нас, як у нормальній лікарні: бинтів немає, гіпсу немає, шин теж немає. От із підручних матеріалів і міркуємо, як допомогти людям.

Шкодую лише, кран з тієї труби забув скрутити. Це тепер дефіцит.

І що ж ви думаєте? Являється днями мій колишній пацієнт, знайомого приводить і трубу мою припер. Сам стоїть на ногах міцно, правда, ступня всередину дивиться і коліно не згинається, а так має нормальний вигляд. Виявляється, знайомому теж допомога потрібна. Жінка сковородою голову проломила. Так я йому старий пісуар прилаштував. Обіцяв повернути, якщо жінка не розіб'є.

Практика наша медична пішла вгору. Назріло питання про розширення приміщення. Пригледіли ми громадський туалет. Думаємо незабаром організувати там профілакторій для видужуючих. Якщо такі будуть.

Так що ласкаво просимо!

Хірург ГРИЦЬКО.
Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.

Споживацькі страждання

Інфляція

Отож, заробив я мільйон. Карбованців. Усього за три місяці. Люди кажуть, що гроші кудись потрібно укласти. Щоб, мовляв, не з'їла інфляція. Не знаю, що то за звір, та, певно, страшніший за колорадського жука, якщо з'їдає гроші навіть у кишені.

І куди ж оті гроші укласти? В нерухомість? Але більш-менш солідна нерухомість не вкладається в мого мільйона.

— То уклади в рухомість, — каже баба Олена.

Це вона має на увазі кабанчика, що бігає у неї у дворі.

Купити, звичайно, можна. Але у голову лізуть усякі думки. Раптом кабанчик почне лазити по деревах... Як мавпа. Або сало почорніє. Он сусідка дуже любила банани. Нещодавно народила. Чорненького. Ні. Куплю краще акції. Бо реклама — задовбала.

Та знову з'являються сумніви. Тут щось не те. Обіцяють три тисячі відсотків. Навару. А я вже звик: багато обіцяють — мало одержиш. Раніше обіцяли комунізм, а тепер — три тисячі. Відсотків. Буду шукати щось скромніше, але надійніше.

На роботі почув: ощадбанк відкриває депозитні рахунки. Чотириста вісімдесят відсотків! Річних. І якраз під мого мільйона. Правда, з ощадбанком у мене давні рахунки. Десь там згорів мій «Запорожець». Але, з другого боку: невже, міркую, обдурять знову? Отже, вирішив підтримати державу, а не якихось там буржуїв. Та й мені щось перепаде.

Місяців через два навідався до ощадбанку. Хотів послухати, як там розпухає мій мільйон. Він, коли розпухає, — шелестить. А там — оголошення. Тепер навару буде всього триста п'ятдесят відсотків. Це мене, признатися, засмутило. Але виду не подаю. Не так уже воно й погано, заспокоюю себе. Хай буде.

Ще через два місяці я занудьгував за своїм мільйоном. Як він там? А в ощадбанку оголошення. Нове. Сто вісімдесят відсотків. У зв'язку з інфляцією. Я трохи кумекаю в арифметиці. Прикинув. З такими темпами через рік не буде не тільки навару, а й мого мільйона.

Не стерпів.

— Дівчата, — кажу, — я віддав вам гроші, щоб урятувати від інфляції, а ця погань і у вас розвелася. Де був сторож?! Чому не зробили дезинфекцію?!

— Е, дядьку, інфляція — то така тварюка, що не боїться і атомної бомби.

— Тоді віддайте мого мільйона назад. Куплю бананів. Кабанчикові.

— Нема, дядьку, в касі грошей і вашого мільйона — теж.

— Куди ж він подівся?!

— Десь там, — махнула дівчина рукою в простір. — Світ великий. І скрізь — інфляція. Чуєте, як зубами скрегоче? Дої́дає, мабуть, вашого мільйона.

Зубами, звичайно, скреготів я. Не послухав, дурень, баби Олени. Мав би хоч шмат сала. Хай навіть чорного.

Анатолій ДЯДЮН.
Київська область.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

7 мішків гречаної вовни

Ендемік — посірів...

Б'ють на сполох орнітологи з НАН України та їхні колеги — вчені з Полтави. Як з'ясувалося, практично цілком зник найрідкісніший горобець-ендемік, який мешкає поблизу Кременчуцького нафтопереробного заводу. Цей горобець — абсолютно чорного, вугільного, кольору, на відміну від звичайного сірого. Після того, як нафтопереробний завод через економічну кризу фактично згорнув свою діяльність, екологічну нішу чорного горобця-ендеміка поступово заповнив його звичайний сірий співбрат. Вчені б'ються над розгадкою причин такого несподіваного зникнення найрідкіснішого птаха, вже занесеного до Червоної книги.

Розсікач натовпу

Оригінально розв'язали проблему пасажиропотоку на станції метро «Вокзальна» в Києві. З трьох наявних вхідних дверей, куди постійно намагається протиснутися тисячний натовп, робочих — лише дві: ліві й праві. Середні двері, над якими саме й висить табличка «Вхід», постійно зачинені (як удалося з'ясувати нашому кореспондентові, на численні прохання трудящих метрополітену). Отож, головні двері є своєрідним розсікачем натовпу, що дає змогу регулювати пасажиропотік, добиватися більшої його рівномірності. Щоправда, дещо псують загальну картину постійний похмурий натовп перед вхідними дверима, окремі нецензурні вигуки, хрускіт кісток, тріск возиків, одягу. А також те, що деякі несвідомі громадяни, мимоволі чи ненароком, але безупинно добуваться в зачинені центральні двері з написом «Вхід».

Екск'юз мі, сер!

Як передає газета «Сільський тваринник», цікавий випадок нещодавно стався в с. Костянтинівка Бабинецького району. Дуже сильно, до стану коми, здивувався бригадир тваринницької ферми, коли прийшов додому до однієї з доярок, щоб дізнатися, чому вона не вийшла на роботу. Замість звичної лайки він несподівано почув: «Екск'юз мі, сер!» Як потім з'ясувалося, це було результатом перегляду телесеріалу «Санта Барбара». Бригадир очуняв у райлікарні лише на четверту добу.

Олег КУЗНЕЦОВ.
Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

КОМІТЕТНА ПРОПАСНИЦЯ

Ми придбали не від Бога
Нинішній менталітет:
Часто-густо замість діла
Створюємо комітет...

Чи придбати треба сіно,
Чи соломи ожеред —
Неодмінно обираєм
З п'яти членів Комітет.

До зими готуєм вікна:
щоб прибити шпінгалет —
На засіданні цехкому
обираєм Комітет.

Щоб покласти чесно м'ясо
У їдальні до котлет —
Громадський (на вищім рівні!)
Призначаєм Комітет.

В керівництва думка має
Тільки там авторитет,
Де над власним комітетом
Є ще вищий Комітет!

А без нього — лиш в проекті
Думка з'явиться нова,
Її користь з комітетів
«Зажує» і... похова.

Пронеслося... Але всюди
Комітетний маєм злет:
Де про мову є розмова —
Там є мовний Комітет.

Ось кричать: щоб українство
Посувалося вперед —
Треба мати в кожній хаті
Просвітянський Комітет!

По сусідству хрестять чарку:
«Не пойди она во вред» —
І з попом благословляють
Русомовний Комітет.

Відпустить пенсіонерам
Буряки на вінегрет
Може тільки спеціальний
Депутатський Комітет.

...Хай не сердяться
«структури» —
«Роздержавлю» я секрет:
Коли б знищить комітети,
Їй-бо, виріс би бюджет!

Михайло ТИМЧЕНКО.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

◆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◆ Рукописів не повертаємо.
◆ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

◆ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 342480.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0312120.